

ISOSKOULUTUS JA LÄHIMMÄISENRAKKAUS

Tiina Hovattala-Saatsi,

Maarit Manninen

Opinnäytetyö, syksy 2016

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) + diakoni +

kirkon nuorisotyönohjaajan vir-

kakelpaisuus

TIIVISTELMÄ

Hovattala-Saatsi Tiina ja Manninen Maarit. Isoskoulutus, jossa korostetaan toimintaa ja diakoniaa. Diak, Pieksämäki, syksy 2016. 67s, 3 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK), diakoni / kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli toiminnallisen isoskoulutuksen suunnittelu Sysmän seurakunnalle. Suunnitelmassa oleellisessa osassa oli diakonia ja diakoniatyö sekä nuorisotyö. Tavoitteena oli antaa Sysmän seurakunnalle työkaluja toteuttaa hieman uudella tavalla isoskoulutusta. Ideana oli aktivoida ja motivoida nuoria mukaan koulutukseen.

Aineistona käytettiin ajankohtaista materiaalia ja tietolähteitä. Palautekyselyn avulla kerättiin tietoa meneillään olleesta isoskoulutuksesta. Samalla saatiin tietoa siitä, millaisesta toiminnasta nuoret olisivat jatkossa kiinnostuneita.

Opinnäytetyössä kerrotaan yleisesti diakoniatyöstä ja nuorisotyöstä. On myös kirjoitettu isostoiminnan alkuajoista sekä voimaantumisen ja osallisuudesta. Oleellista on aktivoida nuoria mukaan toiminnan suunnitteluun sekä toteutukseen. Nuoret osallistuvat mielellään isoskoulutukseen ja sen suunnitteluun.

Opinnäytetyöprosessi alkoi joulukuussa 2015. Isoskoulutussuunnitelman runko ja muutamia toiminnallisia osuuksia toteutettiin kevään 2016 aikana. Opinnäytetyö kirjoitettiin kevään ja kesän 2016 aikana.

ASIASANAT: Diakoniatyö, kirkon nuorisotyö, isostoiminta, osallisuus, voimaantuminen

ABSTRACT

Hovattala-Saatsi Tiina and Manninen Maarit. Group Leader Training - Emphasis on Activity and Diaconal social work.

Pieksämäki, Autumn 2016 67p, 3 Appendices. Language Finnish. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work / Option in Christian Youth Work. Degree : Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to create a functional group leader plan for the parish of Sysmä. An essential role in the plan was diaconal social work and youth work. The goal was to give some tools to the parish of Sysmä on how to implement group leader training in new ways. The idea was to activate and motivate youngsters to commit themselves to the training.

The material used in the study was gathered from the current literature and informants. A questionnaire was used to gather feedback on the current group leader training. At the same time the informants were asked what kind of training they would be interested in.

This thesis covers general information on Christian social work and youth work. Issues are also written about the early days of group leading, empowerment and participation. It is essential to activate the youth and incorporate them in the planning and implementation of the training.

The thesis project started in December 2015. The framework of the training period and the execution of a few activating parts were carried out during Spring 2016. The thesis was written during Spring and Summer of 2016.

Keywords: Diaconal social work, Christian youth work, group leading, participation, empowerment

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TAVOITTEET	8
3 RIPPIKOULU, NUORI JA JUMALANPALVELUSELÄMÄ	10
3.1 Rippikoulun sisältö	10
3.2 Rippikoulusuunnitelma 2017	12
3.3 Nuoren aikuisen määritelmä	13
3.4 Nuoret ja jumalanpalveluselämä	15
4 ISOSKOULUTUS, HISTORIA, OSALLISTUMINEN JA SEN MERKITYS SEURAKUNNALLE	16
4.1 Isostoiminnan juuret	16
4.2 Isostoiminnan sisältö ja isosen rooli	17
4.3 Isoskoulutukseen osallistuminen	17
4.4 Nuorten motiiveja hakeutua isoskoulutukseen	19
4.5 Isostoiminnan merkitys seurakunnalle	21
5 DIAKONIN JA KIRKON NUORISOTYÖNOHJAAJAN TYÖ JA YDINOSAAMISALUEET	22
5.1 Diakoni ammattina	22
5.2 Kirkon nuorisotyönohjaaja	23
5.3 Diakonian ja kirkon nuorisotyön ammatillisuus rippikoulutyön ja isoskoulutuksen tukena	24
6 NUORI VAPAAEHTOISENA	26
7 VUOROVAIKUTUSTAIDOT, OSALLISUUS JA KIRKON TUKI	28
7.1 Vuorovaikutus ja viestintä	28
7.2 Voimaantumisprosessi ja ihmisen hyvinvointi	28
7.3 Osallisuuden käsite	29
7.4 Kirkko perheiden ja yhteisön tukena	31
8 AIEMMAT TUTKIMUKSET	34
8.1 Rippikoulun merkitys nuorten uskonnollisuuteen	34
8.2 Nuoret seurakunnan toiminnan kohteina vai aktiivisina toimijoina? – Nuorten osallisuus seurakunnissa	36
8.3 Tosi sopivan omanlainen - Laukaan seurakunnan isoskoulutus suunnitelma ..	38

9 TOIMINNALLINEN ISOSKOULUTUS	41
9.1 Isoskoulutuksen tarkoitus	41
9.2 Opinnäytetyö prosessi: Toiminnallinen isoskoulutussuunnitelma	41
10 EETTISET KYSYMYKSET JA TOIMINNAN ARVIOINTI	50
10.1. Eettisyys isostoiminnassa	50
10.2 Toiminnan tarkoitus ja arviointi	51
11 POHDINTA	54
LÄHTEET	58
LIITE 1: Isoskoulutuksen teoriaopetusaiheet	61
LIITE 2: Toiminnallinen isoskoulutus materiaalipaketti seurakunnalle	62
LIITE 3: Palautekysely isosille	67

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme käsittelee evankelis-luterilaisen seurakunnan isoskoulutusta. Suunnittelimme uudentyypisen, puolivuotisen toiminnallisen isoskoulutuksen Sysmän seurakunnalle. Sysmä on noin 4000 asukkaan kunta, Päijänteen itärannalla. Etäisyys Lahteen noin 90 kilometriä ja Jyväskylään on noin 100 kilometriä. Sysmän seurakunnalla on yhteinen kirkkoherra Hartolan seurakunnan kanssa. Jokaisella työalalla on yksi työntekijä. Lastenohjaaja vastaa päivä- ja perhekerhoista sekä pyhäkoulusta. Nuorisotyöohjaaja vastaa varhaisnuoriso- ja nuorisotyöstä. Diakoniatyöntekijä vastaa diakoniatyöstä kokonaisuudessaan. Pyhän Olavin kirkko Sysmässä on rakennettu keskiajalla. Sysmän seurakunnalla on kolme hautausmaata, joista yksi on kirkon ympärillä. Toinen hautausmaista sijaitsee Otamossa, noin 5 kilometriä keskustasta Lahteen päin. Kolmas hautausmaa sijaitsee Nuoramoisissa, noin 17 kilometriä Heinolan / Kalkkisten suuntaan. Otamossa ja Nuoramoisissa on myös pienet ja kauniit siunauskappelit.

Idea opinnäytetyöhön lähti jo olevissa olevasta isoskoulutuksesta, joka on hyvin teoria-painotteinen. Maarit Manninen työskentelee parhaillaan nuorisotyöohjaajana Sysmän seurakunnassa ja hän vastaa isoskoulutuksesta. Isostoiminnassa on ollut mukana viisi vuotta isosta ja seitsemän toisen vuoden isosta. Isoskoulutukseen ei ole yhtä ja ehdotonta koulutustapaa, vaan kunkin seurakunnan nuorisotyöohjaajat saavat sen itse laatia. Isoskoulutukseen on käytettävissä paljon materiaalia, sitä voi hyödyntää työskentelyssä.

Työssä käsittelemme myös diakonian näkökulmaa. Tiina Hovattala-Saatsi valmistuu diakoniksi ja siten diakonian näkökulma otettiin mukaan työhömmme. Mietimme yhdessä, kuinka saisimme diakonian luonnolliseksi osaksi nuorten elämää ja kuinka integroida nuoret ja vanhemmat ihmiset mukaan yhteiseen toimintaan. Suunnitelman tarkoitus on saada nuoret innostumaan isoskoulutuksesta ja myöhemmin seurakunnan toiminnasta. Suunnittelimme nuorille opetuspaketin mielenkiintoisella ja heitä innostavalla tavalla.

Opinnäytetyön aihe motivoi meitä tekemään parhaamme opetuspaketin onnistumisen hyväksi. Pystyimme itse testaamaan joitain osia koulutussuunnitelmasta jo työn teko-vaiheessa, ja näin saimme palautteen nopeasti, kuinka se käytännössä toimii. Suunnitel-

lusta toiminnasta keräsimme palautetta isosilta kyselyn muodossa keväällä 2016. Opin-
näytetyössämme haluamme korostaa nuorisotyön ja diakoniatyön yhteistyötä.

Opinnäytetyömme keskeisiä käsitteitä ovat diakoniatyö, kirkon nuorisotyö, isostoimin-
ta, yhteistyö ja osallisuus.

2 TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tavoitteissa näkyy kahden työalan ominaisuudet. Olemme sisällyttäneet isokoulutus suunnitelmaan oleellisia osia diakoniatyöstä. Kuvaamme työssämme myös kummankin työalan ammatillisuutta. Opinnäytetyön tavoitteiksi asetimme seuraavat asiat:

- 1) Haluamme antaa seurakunnille työkaluja, joiden avulla he voivat halutessaan muokata isokoulutustaan toiminnallisempaan suuntaan. Ohjaajien työmotivaatio pysyy parempana, kun heille on käytössä useita opetusmenetelmiä. Suunnitelmaamme voi käyttää joko vuoden, tai siitä voi tehdä myös halutessaan käytännön.
- 2) Haluamme kehittää isokoulutusta toiminnallisempaan muotoon, jotta opiskelusta tulisi mielenkiintoista nuorten ja ohjaajien mielestä. Teoriapuoli huomioidaan opetuksessa, mutta sitä ”maustetaan” toiminnalla.
- 3) Haluamme innostaa nuoria hakeutumaan isokoulutukseen. Jo rippikoulun aikana nuorisotyönohjaaja kertoo isokoulutuksen mahdollisuudesta, sekä nuorille lähetettävästä jatkorippikoulukirjeestä. Varsinaisen rippikoulun jälkeen alkaa jatkorippikoulu, jota kutsutaan isokoulutukseksi.

Kirkko itse määrittelee strategiansa ja visionsa näin: Koko kirkon kehityksen yhteistä suuntaa ja päämääriä vuoteen 2015 saakka kokoa kirkon strategia "Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö". Kirkon yhteisen strategian lisäksi on kirkon sisällä linjattu muun muassa kirkon viestintää, tietohallintoa, diakoniatyötä, yhteiskunnallista työtä sekä lapsi- ja nuorisotyötä. Kirkolla on myös vammaispoliittinen ohjelma, Kirkko kaikille. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.) Toiminnallisessa isokoulutuksessa vastaamme tähän kirkon itse määrittelemään tavoitteeseen.

Jo koulutusvaiheessa nuoret saavat kokeilla ohjaustaitojaan, esimerkiksi hartauden valmistamista ja pitämistä vanhainkodilla. Nuorille kerrotaan, mitä diakonia on käytännössä, ja heillä on myös koulutuksen aikana mahdollisuus viedä tuttu vanhus kirkkoon. Nämä tapahtuvat aina yhdessä työntekijän johdolla, kun ollaan isokoulutuksessa. Nuo-

ret saattavat alkaa itsekin ideoida toimintamenetelmiä, joiden avulla he haluavat diakoniatyötä toteuttaa. Kun antaa nuorille mahdollisuuden toteuttaa itseään ja haaveitaan, turvallisessa ympäristössä ja valvonnassa, he voivat yllättää positiivisesti kaikki.

3 RIPPIKOULU, NUORI JA JUMALANPALVELUSELÄMÄ

3.1 Rippikoulun sisältö

Rippikoulu on evankelis-luterilaisen kirkon kasteopetusta, jonka nuoret käyvät yleensä sinä vuonna, kun täyttävät 15 vuotta. Rippikoulun opetussuunnitelmaan kuuluu 80 tuntia opetusta, sekä osa siitä voi olla retki- ja leirijaksoja. Kirkon nuorisotyönohjaaja ja nuorisotyöstä vastaava pappi ovat päävastuussa rippikoulun opetuksesta, mutta seurakunnan työntekijöistä osallistuu opetukseen myös diakonit, kanttori ja lähetyssihteeri. (Sakasti i.a.)

Konfirmaatio on rippikoulun päätösjuhla. Konfirmaatiossa tunnustetaan kristillinen usko, johon henkilö on kastettu. Kasteessa vanhemmat ja kummit lausuvat uskontunnuksen lapsen puolesta. Konfirmaatiossa nuori on itse pääosassa. (Sakasti i.a.)

Rippikoulun voi käydä, vaikka ei olisi kastettu. Jos haluaa osallistua konfirmaatioon, tulee kaste suorittaa ennen sitä. Jos nuori on kastettu, mutta ei enää kuulu kirkkoon, on hänen liityttävä kirkkoon ennen konfirmaatiota. Rippikouluikäinen voi huoltajien luvalla liittyä kirkkoon, vaikka nämä eivät itse kirkkoon kuuluisikaan. Konfirmaatio antaa nuorelle oikeuden toimia kummina, osallistua itsenäisesti ehtoolliselle ja asettua 18-vuotiaana ehdokkaaksi seurakuntavaaleissa. Rippikoulu on myös kirkkohäiden edellytys. (Sakasti i.a.)

Rippikoululla on poikkeuksellisen vahva asema Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa. Suomalaiset pitävät rippikoulua tärkeänä osana nuorten elämää, ja sillä on vakiintunut asema osana nuorisokulttuuria. Rippikoulu tavoittaa vuosittain noin 90 prosenttia 15-vuotiaista. (Niemelä 2002, 5.)

1960-luvulla alettiin pitää leiririppikouluja, jolloin huomattiin, että leiririppikoulun jälkeen nuoria jäi tavallista enemmän mukaan seurakunnan toimintaan. Samaan aikaan rippikoulutyön keskeisenä tavoitteena oli nuoren johdattaminen seurakuntaan ja sen jumalanpalveluselämään. (Porkka 2004, 8.)

Rippikoulusuunnitelma 2001 tuli voimaan 1. lokakuuta 2001, ja se on nimeltään Elämä – usko – rukous. Suunnitelmasta ilmenee, että rippikoulu nähdään osana kirkon jatkuvaa ja ihmisen koko eliniän kestävästä konfirmoivasta toiminnasta. Merkittävänä oppimisympäristönä on seurakunta, kristityn kasvupaikka. Rippikoulusuunnitelmassa 2001 painotetaan nuoren omaa oppimista, sen tukemista ja ohjaamista. Rippikoulusuunnitelma ei pyri antamaan yksityiskohtaisia ohjeita siitä, miten rippikoulu tulisi toteuttaa, vaan kannustaa erityisesti paikallistason yksilölliseen suunnitteluun. Se on kohdennettu 15-vuotiaiden ikäluokalle ja antaa soveltaen yhteisen pohjan myös erityisryhmien rippikouluille, antaen myös ainekset aikuisrippikoulujen toteutukselle. Jokainen seurakunta laatii paikallisen kolmivuotisen rippikoulun runkosuunnitelman, johon kirjataan koko seurakunnalle keskeiset rippikoulun tavoitteet, tärkeät periaatteet, resurssit ja rippikoulun kehittämissuunnitelmat. (Niemelä 2002, 15–17.)

Rippikoulun lähtökotana on kirkolle annettu kaste- ja opetustehtävä sekä käsky lähimmäisenrakkauteen. Rippikoulun yleistavoitteena on, että ”nuori vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä”. (Niemelä 2002, 17.)

Yleistavoitteen tulisi ohjata kaikkea rippikoulussa tapahtuvaa, niin opiskelua kuin vapaa-aikaakin. Sen perustana on seurakuntayhteys. Kirkkojärjestys edellyttää, että rippikoulussa annetaan opetusta kristinopin mukaisesti. Rippikoulusuunnitelma pohjautuu opettajien ja nuorten tasavertaiseen suhteeseen työskentelyssä, vaikka heidän elämäkokemuksensa ja tietopohjansa ovat hyvinkin erilaisia. Pedagogisena haasteena on päästä mahdollisimman lähelle nuoren arkea, heidän luonnollista elämäntilannettaan ja heidän todellisia elämäkysymyksiään. Suunnitelma antaa myös mahdollisuuden ottaa nuoret mukaan ryhmäkohtaisten tavoitteiden asetteluun ja toiminnan kehittämiseen. (Niemelä 2002, 17–18.)

Rippikoulun aloitusjakson tavoitteena on, että nuori tuntee kuuluvansa ryhmään ja suuntautuu yhteiseen oppimiseen ja rippikoulutyöskentelyyn. Perusjakson nimenä on ”Nuoren elämä”. Jakson tavoitteena on, että nuori etsii vastauksia oman elämänsä ja yhteiselämämme tärkeisiin kysymyksiin, ja saa tukea kasvuunsa kristittyinä. Päätösjakson tavoitteena on, että nuori jäsentää ja arvioi oppimaansa ja liittyy sen laajempiin kokonaisuuksiin löytäen sille merkityksen elämässään sekä valmistautuu konfirmaatioon. Seu-

rakuntayhteyden tavoitteena on, että nuori tuntee seurakunnan ja kirkon toimintaa ja elää seurakuntayhteydessä. (Niemelä 2002, 18–19.)

3.2 Rippikoulusuunnitelma 2017

Rippikouluprojekti ja rippikoulusuunnitelma 2001 ovat muokanneet yhdessä rippikoulu-työtä vastaamaan 2000-luvun tarpeita. Rippikoulun uudistaminen nousee enemmän toimintaympäristön muutoksista kuin suunnitelman korjaustarpeista. Uusi suunnitelma muodostaa jatkumon vuoden 2001 suunnitelmalle vahvistamalla, syventämällä ja mallintamalla rippikoulusuunnitelman 2001 linjauksia sekä kehittämällä rippikoulua huomioiden toimintaympäristön muutokset. Oleellisessa osassa on edelleen rippikoulun puolen vuoden kesto, seurakuntayhteys sekä tiimimäinen työote. Uudessa suunnitelmassa päivitetään kehittämistyötä, jota seurakunnissa on tehty ja tehdään. Edelleen rippikoulusuunnitelma 2017 pohjautuu rippikoulusuunnitelma 2001 teologiseen perusrakenteeseen, joka nousee Vähän Katekismuksen ydinteksteistä, joita ovat kymmenen käskyä, uskontunnustus sekä Isä meidän-rukous. Vuosi 2017 on myös reformaation merkivuosi. (Sakasti i.a.)

Rippikoulusuunnitelma 2017 pyrkii ottamaan entistä selvemmin todesta oppimisen ryhmäsidonnaisuuden ja yhteisössä kasvamisen. Haasteena kuitenkin on miten tuemme nuorta leirijakson jälkeen siirryttäessä paikallisseurakunnan ja kirkon laajempaan ja symbolisempaan yhteisyyteen. Uusi suunnitelma tulee olemaan ohjaavampi. Siinä mallinnetaan ja konkretisoidaan rippikoulun määrällisiä ja laadullisia tekijöitä, esimerkiksi mitkä aihekokonaisuudet rippikoulussa tulee vähintään käsitellä. Seurakunnilta edellytetään kirkon yhteiseen suunnitelmaan nojautuvaa paikallista suunnittelua, seurantaa ja arviointia. Rippikoulusuunnitelma 2017– prosessissa annetaan nuorille mahdollisuus vaikuttaa rippikoulun kehittämisessä. (Sakasti i.a.)

Rippikoulun ytimessä on nuori, jolloin suunnitelman rakenteiden ja tavoitteiden tulee palvella hänen oppimistaan ja kasvuaan kristittyinä. Ystävillä, rippikouluryhmällä ja rippikoulussa muotoutuvalla yhteisöllä on nuorelle erityinen merkitys. Rippikoulusuunnitelma 2017 haluaa kutsua niin nuoret kuin isosetkin mukaan toiminnan suunnitteluun,

toteutukseen ja arviointiin. Kirkon olemus kansainvälisenä ja ekumeenisena yhteisönä näkyy selvemmin rippikoulun sisällöissä ja toimintatavoissa. (Sakasti i.a.)

Yhä useampi maahanmuuttaja nuori osallistuu rippikouluun. Rippikoulun tulee vahvistaa raamatuntuntemusta, hengellistä elämää ja uskon henkilökohtaista ja kokonaisvaltaista merkitystä. Edelleen rippikouluun tulee liittymään leiri / intensiivijakso. Rippikoulu ja isostoiminta nähdään kokonaisuutena ja niitä suunnitellaan yhdessä. Isostoinnille tehdään valtakunnallinen opetussuunnitelma. Rippikoulussa työskentelee vapaaehtoisia aikuisia, jotka voivat olla esimerkiksi nuorisotyön yhteydessä varttuneita aikuisia. Uusi rippikoulusuunnitelma 2017 on pohjana myös aikuisrippikoululle, mikä räätälöidään henkilökohtaisena oppimisen polkuna. (Sakasti i.a.)

Rippikoulunsa aikana nuori osallistuu useita kertoja ehtoolliselle. Rippikoulun jälkeisessä nuorisotyössä osallistutaan messuun, joka on seurakunnan yhteinen juhla ja kaikille avoin. Hartaus- ja jumalanpalveluselämästä muodostuu nuorelle jatkumo seurakunnan yhteisestä jumalanpalveluselämästä. Rippikoulu ja konfirmaatio luovat nuorelle niin oikeuksia kuin tehtävän, jolloin hän ymmärtää mikä on kristityn tehtävä kirkossa ja yhteiskunnassa. Konfirmaatioon valmistaudutaan rippikoulun aikana ja se toteutetaan aina yhdessä nuorten, isosten ja ohjaajien kanssa. (Sakasti i.a.)

Seurakuntia rohkaistaan näkemään rippikoulutyö ja niin sanottu aikuistyö yhteisenä työnä. Vanhemmat ja kummit otetaan mukaan myös rippikoulun suunnitteluun ja toteutukseen. Rippikoulun pedagogiikkaa tulee kehittää nuori- ja oppijälähtöisyyden suuntaan. Yksi rippikoulun tehtävistä on rakentaa siltaa varhaiskasvatuksen ja kouluikäisten parista tehtävästä kirkon työstä nuorisotyöhön ja aikuisten seurakuntaelämään. (Sakasti i.a.)

3.3 Nuoren aikuisen määritelmä

Nuoruusaika on nuoren oman elämän aloitusta, sitä kun irrottaudutaan pikkuhiljaa vanhemmista ja kodista. Nuori hakee omaa paikkaansa yhteiskunnassa ja miettii tulevaisuuttaan. Vaikka aika muuttuu, ihmisen kehitys kulkee samaa rataa vuodesta toiseen. Elomaa ja Seppälä (1989) kirjoittivat nuorista aikuisista seurakunnassa ja tuolloin oli

havaittavissa samat asiat, kuin tänä päivänä. Nuoret aikuiset eivät muodosta mitään yhtenäistä joukkoa. Heihin kuuluu erään kuvauksen mukaan sekä myöhäispuberteettiaan vielä läpikäyviä nuoria että jo aikuisten roolin, vastuun ja tehtävät omaksuneita miehiä ja naisia. Heihin kuuluu sekä oman heräävän seksuaalisuutensa kanssa kamppailevia tyttöjä ja poikia, että lapsikatraansa kanssa eläviä isiä ja äitejä. Jotkut asuvat isän ja äidin luona ja käyvät koulua, toiset opiskelevat vieraalla paikkakunnalla; jotkut etsiskelevät ensimmäistä työpaikkaansa, toiset ovat jo vuosia elättäneet itsensä ja perheensä omalla työllään. (Elomaa & Seppälä 1989, 8.)

Ei ole olemassa keskimääräistä nuorta aikuista. On vain loputtoman kirjava joukko määrättyjen ikävuosien sisällä eläviä nuoria ihmisiä. Heitä yhdistää heidän nuoruutensa ja yleinen kulttuuriperintö. Elämisen pääsuunta on irtautumista kohdusta ja koulusta kohti älyllistä seikkailua, itsenäistä aikuisuutta, omaa identiteettiä, ammattia, sivistystä, jopa tieteen tekoa. Yleisesti ottaen koulutuksessa olevien määrä kasvaa, ja nuoret aikuiset pääsevät tuottavaan työhön entistä myöhemmällä iällä. Samoin avioliitot tultaneen solmimaan entistä vanhempina. Nuoruus pitenee. (Elomaa & Seppälä 1989, 8.)

Osa tietokonesukupolvesta kunnioittaa osaamista, suoritusta, taiten tekemistä ja vain sitä. Elämänarvoista kärkipäähän sijoittuvat oman edun tavoittelu, raha, suosittuna oleminen, onnistuminen, tehokkuus, kiihkeä elämänrytmi, kertakäyttöisyys, rationaalisuus ja myytti tuskattomasta elämästä. Elämä on suoritus, projekti. Taustalle jäävät sellaiset arvot kuin palveleminen, oikeudenmukaisuuden toteuttaminen, solidaarisuus niitä kohtaan, jotka tarvitsevat apua ja osallistuminen kärsimykseen. Ajatellaan, että yhteiskunnan on kannettava vastuu niistä, jotka putoavat kelkasta. (Elomaa & Seppälä 1989, 8.)

Riippumattomuutta arvostaessaan nuoret aikuiset ottavat etäisyyttä instituutiosta. Tämä koskee myös kirkkoa. Vaikka seurakunta on ollut lasten ja nuorten elämässä vahvasti mukana, useimmat jättäytyvät toiminnasta pois 17–18 vuoden ikäisenä. Nuoren uskonnollisessa kehityksessä näyttää vahva epäilyn kausi ajoittuvan 17–20 ikävuoden vaiheille. (Elomaa & Seppälä 1989, 8.)

3.4 Nuoret ja jumalanpalveluselämä

Nuorisotyössä on aina etsittävä kontaktia muuhun seurakuntaan. Jumalanpalvelus on yksi niistä keskeisistä kohtaamispaikoista, joissa nuoret voivat kokea olevansa merkittävä osa yhteen kokoontuvaa paikallista seurakuntaa. Tämä on siinäkin mielessä tärkeää, että heidän kasvettuanaan pois nuorisotyön piiristä, jumalanpalvelus on yleensä se toiminta- ja kokoontumismuoto, joka säilyttää asemansa. Nuorisotyön panostaminen jumalanpalvelukseen on tärkeää senkin vuoksi, että nuoren pikkuhiljaa aikuistuesssa hänellä olisi luonteva ja uskottava yhteys kirkon elämään. Tällä tarkoitan nimenomaan päiväjumalanpalvelusta, sillä useinkaan esimerkiksi sinänsä tärkeät koululaisjumalanpalvelukset ja nuorisotyön erityismessut eivät riitä saattamaan aktiiviseen jumalanpalveluselämään ja kansan kirkon arkeen. (Koskelainen 2005, 75–76.)

Nuorten jumalanpalveluksen, olipa se päämessu tai erityismessu, tulee olla aina heidän kanssaan yhdessä toteutettu. Jumalanpalveluksesta eivät kannu vastuuta vain viranhaltijat, vaan yhteisen hengellisen pappeuden mukaan kaikki seurakunnan kastetut jäsenet. Nuorisotyön kentässä tämä on mahdollisuus, jota ei tule hukata. Jumalanpalvelus on aina yhteinen asia. Tämä näyttää toteutuvan hyvin rippikoulussa. Nuorille annetaan vastuuta. Heihin luotetaan tasavertaisina jumalanpalveluksen toteuttajina. Yhteisöllisyys ja vapaus jumalanpalveluksen toteuttamisessa näkyvät, kun nuoret kutsutaan mukaan jumalanpalvelukseen yhdenvertaisina vastuunkantajina ammattilaisen rinnalle. (Koskelainen 2005, 78.)

4 ISOSKOULUTUS, HISTORIA, OSALLISTUMINEN JA SEN MERKITYS SEURAKUNNALLE

4.1 Isostoiminnan juuret

Ensimmäinen leiririppikoulu järjestettiin Nurmijärven seurakunnassa kesäkuussa vuonna 1937 oppikoulua käyville tytöille. Samana kesänä järjestettiin myös pojille rippileiri yhteistyössä Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton (SKY) kanssa. Jo näillä leireillä käytettiin isoja siskoja ja veljiä, jotka olivat pääasiassa teologian ylioppilaita. Suomen Lähetysseura alkoi järjestää rippikoululeirejä 1940-luvun lopulla, sekä vuonna 1950 niiden järjestämisen aloittivat myös Evankelinen Ylioppilasliitto ja Suomen Nuorten Kristillinen Liitto. Ison siskon ja veljen mallin taustalla oli 1930-luvulla SKY:n koulutyttöleirillä syntynyt isosiskoperinne. Tyttöleirien isot siskot olivat nykyisten isosten varhaisia edeltäjiä. Leiririppikoulujen alkuun vakiintui käytäntö, että ryhmänjohtajat olivat iältään pari vuotta rippikoululaisia vanhempia ja he myös osallistuivat rippikouluopetukseen. (Porkka 2004, 7–8.)

Vuonna 1966 Kirkon Nuorisotyön Keskus julkaisi ensimmäisen isoskoulutusmateriaalin ”Leiririppikoulun isojen siskojen ja veljien valmennuskurssi”. Vastuuta rippikoululaisista korostettiin jo isojen kurssin aikana, jolloin he olivat samaistumismalleja ja työntekijöille apputyövoimaa. Isoja siskoja ja veljiä ei ollut vielä 1960-luvun lopulla läheskään kaikissa seurakunnissa. Puolet seurakuntien kirkkoherroista vaati ryhmänjohtajan tehtäviin valmentavan kurssin käymistä, mutta kolmasosa ei edellyttänyt heiltä muuta koulutusta kuin oman rippikoulun käynnin. Ryhmänjohtajia ei tuolloin ollut päivärippikouluissa eikä koulujen yhteydessä järjestetyissä rippikouluissa. Leiririppikouluissa isokset olivat varsin yleisiä, joskin harvemmin heitä oli kirkkoherrojen tai teologien johtamilla leireillä. (Porkka 2004, 8–9.)

Valmentaminen tapahtui jatkorippikoulun ja koulutuksen avulla. Toisena rippikoulun jälkeisenä vuotena alkoi ryhmänjohtajakoulutus. Vuonna 1979 Kirkon nuorisotyön keskus ja kirkon kasvatustieteiden keskus julkaisi Rippikoulun ryhmänjohtajakoulutuksen oppaan (RJKO). Oppaasta pyrittiin tekemään helposti muokattava, jotta se soveltuisi eripituisiin koulutuksiin ja erilaisille koulutettaville. Oppaaseen liitettiin sisällöksi nuoren

ihmisen kasvua tukevia sisältöjä, unohtamatta ryhmänjohtajan oman roolin ymmärtämistä, rippikoulun kokonaissuunnitelman pääpiirteiden ja leirien tärkeimpien työtapojen tuntemista. (Porkka 2004, 9–10.)

Kirkon sopimusvaltuuskunnan mukaan isoskoulutus on osa seurakunnan jäsenille antamaa kasvatusta kristilliseen uskoon ja uskon toteuttamista käytännön elämässä (Porkka 2004, 17). Isosilta vaaditaan vaitiolovelvollisuussitoumus, joka allekirjoitetaan koulutuksen aikana.

4.2 Isostoiminnan sisältö ja isosen rooli

Isostoiminta on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon sellaista nuorten toimintaa, jonka tavoitteena on nuoren hengellinen kasvu. Isostoiminta pitää sisällään myös koulutusta (”isoskoulutus”), jonka päämääränä on opettaa isosen leirityössä tarvitsemia taitoja. Isostoiminnan tavoitteena on, että nuori vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu. Nuori kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen, elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä sekä oppii tarpeellisia taitoja pystyäkseen toimimaan isosen tehtävissä rippikoulussa. (Pappila.fi)

Isosella on erityisen suuri rooli rippikoulun ryhmähengen luomisessa. Isonen kuuntelee, nauraa, viihdyttää, ja on kaveri, jonka olkapäähän voi nojata. Kun rippikoululainen kertoo isoselle henkilökohtaisia asioitaan, on isosen muistettava vaitiolovelvollisuus. Isonen on esikuva myös rippikoulun leirijakson jälkeen. (Nuojua & Kumlander 2009, 9–10.)

4.3 Isoskoulutukseen osallistuminen

Isosena toimiminen sopii niin tytöille, kuin pojille. Isostoiminta on kirkkomme menestystuote ja vapaaehtoistyötä parhaimmillaan. Menestyksen taustalla on onnistunut rippikoulutyö, vastaavasti isostoiminta on onnistuneen rippikoulun keskeisiä edellytyksiä. Isosten ansiosta rippikoulu perustuu pitkälti vertaisoppimiseen. (Sakasti i.a.)

Osallistuminen isostoimintaan kertoo rippikoulun onnistumisesta ja nuoren halusta elää uudelleen oma rippikoulunsa. Se kertoo myös, että on odotettavissa oikeita tehtäviä ja vastuita sellaisissa puitteissa, jotka isonen kokee itse positiivisiksi. Isoskoulutus tarjoaa nuorille mielekäästä tekemistä ja yhteyttä toisiin nuoriin, aikuisiin ja Jumalaan. Koulutus antaa myös nuorille virikkeitä jumalasuhteen pohdintaan, oman paikan etsimiseen niin seurakunnassa kuin koko elämässä sekä toiseen sukupuoleen tutustumiseen turvallisessa ympäristössä. Isosen tehtävänä on toimia sillanrakentajana rippikoululaisten ja työntekijöiden välillä. Ryhmänjohtaja kantaa osan rippikoulun opetus-, ohjelma- ja turvallisuusvastuusta. Esikuvina isokset näyttävät mallia rippikoululaisille leirielämästä sekä ovat esikuvina nuoresta kristitystä, joka auttaa rippikoululaisia suhtautumaan myönteisesti rippikoulussa käsiteltäviin asioihin. Isonen kuuntelee ja on tavoitettavissa juttukaaveriksi. Hengenluojana isonen luo viihtyvyyttä ja turvallisuutta ottamalla jokaisen rippikoululaisen huomioon. (Porkka 2004, 13–14.)

Isosten kanssa tehtävä laaja-alainen työ on jatkoa RKS 2001:ssa hahmotellulle uudelle rippikoululle. Rippikoulun tavoin myös isosten kanssa tehtävässä työssä on oleellista, että kaikki tapahtuu seurakunnan keskellä, sillä kristittyjen välinen yhteys tarjoaa pohjan kaikelle kristilliselle elämälle. Tästä syystä Isostoiminnan linjauksia -asiakirjassa käytetään isosia kokoavista aktiviteeteista isoskoulutuksen tilalla sanaa 'isostoiminta'. Nimitys korostaa sitä, että koulutuksen tulisi kattaa vain pieni osa siitä, mitä isosten kanssa tehdään, sillä uskon on muututtava myös käytännön teoiksi eli diakoniseksi palveluksi. (Porkka 2005, 86.)

Isokset saavat rippikoulussa todellista vastuuta, heihin luotetaan ja heitä koulutetaan tehtäviinsä. Rippikoulun ohella isosia tarvitaan varhaisnuorten ja lasten leireillä, diakonia-työssä, pyhäkoulussa ja muissa vastuutehtävissä. Vuonna 2013 isostoiminnassa oli mukana 24 500 nuorta, heistä isosen tehtävissä työskenteli 16 250 nuorta. Isostoiminta tavoittaa enemmän kuin joka kolmannen rippikoulun käyneistä. Kaksi kolmasosaa isosista on tyttöjä. (Sakasti i.a.)

Yleistynyt tapa kirkossamme on siunata isokset tehtäviinsä seurakunnan yhteisessä messussa. Käytäntö on erinomainen. Se vahvistaa nuorten seurakuntayhteyttä ja kertoo aikuisväestölle konkreettisesti nuorisotyön laajuudesta ja sisällöstä. Isostoiminnassamme on myös kehitettävää. On ongelmallista, jos isostoiminta on kaikki, mitä seurakunta

nuorelle rippikoulun jälkeen tarjoaa. Kaikilla nuorilla ei ole mahdollisuuksia eikä edellytyksiä toimia isosena. Toimintaa nuorena seurakunnassa tulisi olla myös heille, jotka eivät sitoudu pitkiin koulutusprosesseihin. (Sakasti i.a.)

Harry Anttila (1994) havaitsi pro gradu tutkimuksessaan Helsingin Roihuvuoren seurakunnan ryhmänjohtajina vuosina 1983–1992 toimineista isosista, että isosiksi hakeutumiseen suurin motivaatio oli halu viihtyä yhdessä toisten nuorten kanssa ja halu osallistua seurakunnan nuorten toimintaan (Porkka 2004, 15).

Mieluisimpina tehtävinä mainittiin vapaa-ajan vietto muiden ryhmänjohtajien ja vetäjien kanssa. Vähiten mielisinä tehtävinä mainitaan hartauksien suunnittelu ja toteutus sekä raamattutyöskentelyn ohjaaminen.

Tutkimuksessa ilmeni myös, että isosina toimineet olivat muita ikäisiään sitoutuneempia kristilliseen käsitykseen Jumalasta, he kävivät merkittävästi enemmän jumalanpalveluksissa ja lukivat useammin Raamattua. (Porkka 2004, 15.)

4.4 Nuorten motiiveja hakeutua isoskoulutukseen

Nuori, joka rippikoulun aikana pohtii isoseksi ryhtymistä, ei ehkä ajattele isostoiminnan merkitystä yhteiskunnalle tai kirkolle – ei välttämättä edes omalle kasvulleen. Hänelle kyse on siitä, mitä mukaan lähteminen ottaa ja mitä se kenties antaa. Mikä häntä motivoi? Isosten motivaatioita tutkittaessa on havaittu, että isosjoukko jakautuu karkeasti neljään tyyppiin. Rippikoulun isosjoukossa voi olla joka tyyppin edustajia. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2016, 11.)

Monipuolisesti motivoituneet odottavat isostoiminnalta hengellisiä sisältöjä, teologiaan ja koko elämään liittyvää uusien asioiden oppimista sekä itseään kehittävää toimintaa. Heitä motivoi isostoimintaan yhtä lailla halu olla avuksi, ja järjestää nuoremmille hyvä rippikoulu kuin halu olla yhdessä toisten isosten ja työntekijöiden kanssa ja tutustua heihin. Tähän isostyyppiin kuuluu noin kolmasosa isosista, ja he ovat hieman yleisemmin tyttöjä kuin poikia. He ovat osallistuneet keskimääräistä enemmän seurakunnan toimintaan jo lapsuudessaan. Aktiivisuus jatkuu myös isosaikana. Luonteenomaista tälle joukolle on myös suhtautuminen keskimääräistä avoimemmin muihin uskontoihin ja

monikulttuurisuuteen. He myös haluavat oppia tuntemaan muihin uskontoihin kuuluvia ja näkevät maahanmuuton hyväksi Suomelle. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2016, 12.)

Sosiaalisesti motivoituneille halu olla toisten isosten, rippikoululaisten ja työntekijöiden kanssa on ensisijainen syy aloittaa isostoiminta. Lisäksi heitä innostaa halu auttaa toisia ja tukea nuorempia heidän kasvussaan. Hengelliset ja teologiset teemat eivät heitä kiinnosta kovin paljon, joskaan he eivät niitä vastustakaan. Tähän isostyyppiin kuuluu lähes puolet isosista, ja he ovat hieman yleisemmin poikia kuin tyttöjä. Nämä isokset ovat osallistuneet lapsuudessa keskimääräistä vähemmän seurakunnan toimintaan. Isosaikana osallistuminen seurakunnan toimintaan, Raamatun lukeminen ja rukoileminen on keskimääräistä isosta vähäisempää. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2016, 12.)

Hengellisesti motivoituneita nuoria vetävät isostoimintaan ensisijaisesti hengelliset syyt. He rukoilevat, lukevat Raamattua ja kuuntelevat hengellistä musiikkia muita isosia enemmän ja ovat muita useammin perinteisen kristinuskon tulkinnan ja etiikan kannalla. Omaan kasvuun ja ei-teologisiin sisältöihin liittyvät kysymykset eivät kiinnosta paljoakaan. Joukossa on suhteellisesti hieman enemmän poikia kuin tyttöjä. Hengellisesti motivoituneita on noin 13 prosenttia kaikista isosista. He ovat lapsuudessaan osallistuneet keskimääräistä enemmän seurakunnan toimintaan. Toinen leimallinen piirre on, että monet heistä ovat sosiaalisesti arkoja: he eivät toivo ryhmässä olemista ja yhteisöllisyyttä, vaan saattavat kokea ne jopa ahdistavana. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2016, 13.)

Heikosti motivoituneiden isostyyppille on luonteenomaista passiivinen orientoituminen isostoimintaan. He eivät näytä odottavan isostoiminnalta juuri mitään. He ovat usein myös uskonnollisesti passiivisia eivätkä uskoon liittyvät kysymykset juuri kiinnosta. Noin 12 prosenttia isosista kuuluu tähän tyyppiin. Heissä on tyttöjä ja poikia suhteellisesti yhtä paljon. Samoin kuin lapsuudessaan, he osallistuvat isosaikanakin keskimääräistä vähemmän seurakunnan toimintaan. He myös rukoilevat vähemmän ja lukevat Raamattua harvemmin eivätkä myöskään kuuntele hengellistä musiikkia. Kysyttäessä he eivät juurikaan osaa perustella, miksi ovat mukana. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2016, 13.)

4.5 Isostoiminnan merkitys seurakunnalle

Isostoiminta on tärkeä ja keskeinen osa rippikoulun jälkeiselle seurakunnan nuorisotyölle. Isostoiminnan vetovoima on ollut keino, jonka avulla on saatu nuoria sitoutumaan seurakunnan toimintaan. Useissa seurakunnissa on isostoiminta nähty seurakunnan ja koko kirkon tulevaisuuden turvaajana. Se on elävöittänyt seurakuntaa ja tarjonnut nuorille työtä. Isokset ovat olleet myös nuorille samaistumiskohde ja malli nuoresta kristitystä. Isostoiminta on rippikoulun tavoin osa nuorisokulttuuria. (Porkka 2004, 37–38.)

Valtaosassa seurakuntia isostoiminta on nuorisotyön ydin, osassa jopa ainut muoto. Se on näissä seurakunnissa vetovoimainen työmuoto, johon nuoret sitoutuvat. Isostoiminnalla on näissä seurakunnissa suuri merkitys: se elävöittää seurakuntaa ja on työntekijöille luonteva avustajareservi erilaisten tapahtumien järjestämisessä. Kaikissa seurakunnissa isostoiminta ei kuitenkaan ole kovinkaan tärkeässä asemassa, sillä muu kokoaiva toiminta on niissä ydin, jota isostoiminta palvelee. Alle 3000 jäsenen seurakunnissa viidesosa ei edes järjestä isostoimintaa. (Porkka 2004, 86–87.)

Isosten osaamista on opittu arvostamaan rippikoulun lisäksi seurakunnan muussakin leirityössä. Tämän seurauksena isosia on yhä yleisemmin lasten- ja varhaisnuorten leireillä sekä diakonia- ja perhetyön erilaisissa avustajan tehtävissä. Isosten työnkuvan laajeneminen on merkinnyt uusia haasteita ja vaatimuksia koulutukselle, mutta samalla tehnyt siitä koko seurakunnan asian. (Porkka 2004, 87.)

5 DIAKONIN JA KIRKON NUORISOTYÖNOHJAAJAN TYÖ JA YDIN-OSAAMISALUEET

5.1 Diakoni ammattina

Diakoniatyö perustuu kirkkolakiin, joka edellyttää, että jokaisessa seurakunnassa on oltava diakoniatyöntekijän virka. Kirkkojärjestyksen mukaan diakonia kuuluu palkatun työntekijän lisäksi jokaiselle seurakuntalaiselle elämäntapana ja asenteena. Diakoniatyöntekijän työ on määritelty hengelliseksi työksi, ja hän tekee sitä viitenä päivänä viikossa ilman varsinaista työaikaa. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 47.)

Diakoniatyö vaatii hyvää yhteiskunnan auttamisjärjestelmien ja lainsäädännön tuntemista. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon avulla voidaan hakea lisäpätevyyttä työhön. Vuodesta 1996 alkaen diakoniatyöntekijät ovat saaneet diakoniseen sosiaalityöhön painottuvan kolme ja puolivuotisen sosionomi-diakoni (AMK) tai diakoniseen hoitotyöhön painottuvan nelivuotisen sairaanhoitaja-diakonissa (AMK) koulutuksen Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Koulutus takaa diakoniatyöntekijöille koulutuksen mukaisen kelpoisuuden myös yhteiskunnalliselle puolelle. Vuonna 1972 diakonikoulutuksesta irtaantui nuorisotyön koulutus ja diakonikoulutukseen liitettiin sosiaalityön tutkinto. (Helin ym. 2010, 49.)

Diakoniaa on työ vanhusten parissa, lähimmäispalvelu, kotikäynnit, vammaistyö, työttömien tukeminen, työpaikkapapit, työ pakolaisten parissa, taloudellinen avustaminen, tukiasunnot, päihde- ja huumeongelmaisten tukeminen, vankien ja vapautuvien tukeminen, diakoniapiirit, mielenterveysongelmaisten tukiryhmät. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Diakonin ydinosaamisessa nähdään neljä ulottuvuutta; hengellisen työn osaaminen, diakonisen asiakastyön osaaminen, kirkon organisaatio- ja kehittämisosaaminen sekä yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Työssään diakoni pyrkii kokonaisvaltaiseen ja yksilölliseen kohtaamiseen, jossa ihmisen elämäntilannetta tarkastellaan kokonaisuutena. Työssään diakoni joutuu tasapainoilemaan hengellisen, henkisen ja taloudellisen tuen antajana. (Helin ym. 2010, 40–41.)

Olennessa osassa diakoniaa on yhteiskunnan lainsäädäntö, jota tulee noudattaa. Esimerkiksi lastensuojelulaki velvoittaa työntekijää tekemään lastensuojeluilmoituksen lastensuojeluviranomaisille, silloin kun lapsen turvallisuus on uhattuna. Vaitiolovelvollisuus sitoo diakoniatyöntekijää. Jos diakoniatyöntekijä joutuu olemaan asiakkaan asioissa yhteydessä viranomaisiin, tällöin työntekijä tarvitsee asiakkaalta luvan tehtävään yhteistyöhön. (Helin ym. 2010, 43.)

5.2 Kirkon nuorisotyönohjaaja

Kirkon nuorisotyönohjaaja toimii kouluikäisten lasten, nuorten ja heidän perheidensä sekä nuorten aikuisten parissa. Hän koordinoi ja kehittää seurakunnan lasten ja nuorten toimintaa yhdessä heidän kanssaan. Työssä keskeistä on yksilöiden kohtaaminen ja erilaisten ryhmien ohjaaminen. Myös leirit ja retket ovat osa työtä. Työhön kuuluu myös yhteistyö koulujen ja oppilaitosten kanssa sekä verkostoyhteistyö kuntien ja järjestöjen kanssa. Työssä tarvitaan kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntemusta. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Nuorisotyönohjaajan virkaan valmistutaan suorittamalla sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto (sosionomi AMK / kirkon nuorisotyönohjaaja (210 op) tai humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto (yhteisöpedagogi AMK / kirkon nuorisotyönohjaaja (210 op)). (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Varhais- ja nuorisotyö: Lapset ja nuoret, lasten päiväkerhot, koululaisten iltapäiväkerhot, perhekerhot, varhaisnuorten kerhot, pyhäkoulu, partio, rippikoulu ja nuorten illat, leirit, raamikset, leirit ja retket. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.) Nuorisotyö vaatii hyvää yhteiskunnan auttamisjärjestelmien ja lainsäädännön tuntemista, sekä työntekijää koskee ilmoitus- ja vaitiolovelvollisuus.

5.3 Diakonian ja kirkon nuorisotyön ammatillisuus rippikoulutyön ja isoskoulutuksen näkökulmasta

Yleensä käytäntö on, että rippileirillä vierailee yhtenä päivänä seurakunnan diakoni kertomassa omasta työstään. Muuten diakoniatyö ei näy rippikoulutyössä. Suurimmaksi osaksi rippikoulun järjestäminen on nuorisotyön vastuulla.

Toiminnallisessa isoskoulutussuunnitelmassamme haluamme korostaa diakoniatyön ja nuorisotyön kanssa tehtävää yhteistyötä. Toiminnallisen isoskoulutuksen tavoitteena on, että nuoret suunnittelevat ja toteuttavat toiminnallisen hetken palvelutalossa tai terveyskeskuksessa yhdessä siten, että nuorisotyöntekijä tai diakoni on mukana tilaisuudessa. Toiminnan suunnittelun aikana nuoret ja vastaava työntekijä ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja samalla nuoret saavat kokemuksen työntekijän ammatista ja ammatillisuudesta.

Diakoniatyö linkitettyinä toiminnalliseen isoskoulutukseen on varmasti nuoria innostavaa ja tuo vaihtelua siihen. Isoskoulutuksen järjestäminen yhdessä diakoniatyön kanssa helpottaa nuorisotyöntekijöiden vastuuta toiminnasta. Samalla diakoniatyöntekijät saavat työhönsä uuden ulottuvuuden ja vaihtelevuutta normaaliin työhön. Isoskoulutukseen osallistuvat nuoret huomaavat myös, että heille suunnatusta koulutuksesta ja toiminnasta voi ottaa vastuun myös jokin toinen seurakunnan työntekijä. Nuoret saavat kuvan kahdesta eri työalasta ja mahdollisesti kiinnostuvat lähteä opiskelemaan kirkon alaa.

Nuorisotyön ammatillisuus rippikoulutyön näkökulmasta, on suurin osa nuorisotyönohjaajan työtä. Vuoden aikana nuorisotyönohjaaja on useita kertoja yhteydessä rippikoululaisiin ja rippikoulutyöstä vastaavaan työryhmään, johon kuuluvat nuorisotyönpappi, kanttori, lähetyssihteeri ja diakoni. Nuorisotyönohjaajan työnkuvaan kuuluu myös olla yhteydessä rippikoululaisten vanhempiin ja informoida tulevasta rippileiristä, sekä konfirmaatiosta.

Nuorisotyön ammatillisuus isoskoulutuksen näkökulmasta, on opettaa isosia ohjaajan työhön ja valmistaa heitä olemaan rippikoululaisten tukena rippileirillä. Nuorisotyönohjaaja auttaa nuoria löytämään omia vahvuuksiaan ja vahvistamaan niitä. Isoskoulutuk-

seen osallistuva nuori kokee seurakuntayhteyttä, ja on aktiivisesti mukana seurakunnan toiminnassa nuorisotyönohjaajan tukemana.

Rippikoulu ja isoskoulutuksen aikana nuorisotyönohjaajan ammatillisuuteen kuuluu olla yhteydessä nuorten vanhempiin. Etenkin rippikoululaisten vanhemmat ja perheet otetaan mukaan jo rippikoulun alkuvaiheessa. Tutustumis- ja informaatiotilaisuus on hyvä järjestää rippikoulun alkuun, jotta perheet ovat tietoisia nuortensa rippikoulutukseen liittyvissä asioissa. Samoin isoskoulutuksessa huomioidaan perheet, pitämällä heihin yhteyttä. Isoskoulutukseen ja rippikouluihin kuuluu leiri- ja retkipäivät, jolloin perheiden täytyy olla tietoisia nuorten tekemistä ja myöntää niihin lupa. Leiri- ja retkikirjeet voidaan lähettää nimettyinä koko perheelle, jolloin vanhemmat saavat lukea kirjeen.

6 NUORI VAPAAEHTOISENA

Vapaaehtoistoiminta määritellään yleisimmin palkattomaksi, vapaaehtoiseksi toiminnaksi, jota yksilö tekee toisten ihmisten, yhteisön tai yhteiseksi hyväksi. Yleensä toimintaa organisoi jokin taho, kuten järjestö tai seurakunta. Oman perheen tai läheisten auttamista ei lasketa vapaaehtoistoiminnaksi. Vapaaehtoistoimintaa on kuitenkin hyvin monenlaista ja se voidaan ymmärtää monella tavalla. Useimmiten suomalaisten mielikuvat liittyvät johonkin järjestöön tai yleisesti hyvään asiaan. Käytännössä suurin osa vapaaehtoistoiminnasta liittyy urheiluun ja liikuntaan, sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä lasten ja nuorten harrastustoimintaan, vaikka mielikuvat painottuvatkin usein korostetusti hyväntekeväisyyteen. (Pruuki 2008, 10.)

Tällä hetkellä nuorista ja nuorista aikuisista toimii vapaaehtoisena noin kolmannes. Eriytisesti alle 18-vuotiaat ovat vapaaehtoistoiminnassa aktiivisia, mikä kirkossa näkyy esimerkiksi kiinnostuksena isosena toimimiseen. Myös nuoret, jotka eivät vielä toimi vapaaehtoisina, ovat jopa yllättävän kiinnostuneita vapaaehtoistoiminnasta. Esimerkiksi pääkaupungin nuorista aikuisista lähes 70 prosenttia ilmoittaa, että voisi tehdä vapaaehtoistyötä vanhusten, vammaisten ja huono-osaisten auttamiseksi. (Pruuki 2008, 10.)

Vapaaehtoistoiminnasta voivat hyötyä niin nuori itse, seurakunta kuin yhteiskunta laajemminkin. Parhaimmillaan se tarjoaa yksilölle onnistumisen elämyksiä, sosiaalisia kontakteja, yhteisöllisyyttä ja monenlaista oppimista. Seurakunnalle on positiivinen asia saada nuoria ikäryhmiä mukaan kehittämään toimintaansa. Kasvatuksellisesta näkökulmasta lähestymistapa, joka yhdistää tiedollisen aineksen, eettisen pohdinnan ja toiminnallisen ulottuvuuden, on tuloksellisinta. (Pruuki 2008, 10.)

Nuoriakin kiinnostavat urheilun ja liikunnan parissa toimiminen, lapsiin ja toisiin nuoriin liittyvä toiminta sekä sosiaali- ja terveysala, esimerkiksi vanhusten auttaminen. Muita ikäryhmiä enemmän heitä kiinnostavat ideologiset asiat, kuten ihmisoikeudet. Alle 20-vuotiasta vapaaehtoistoimintaa motivoi eniten tutulla porukalla yhdessä tekeminen tai yhdessä ystävän kanssa toimintaan lähteminen. Tärkein vapaaehtoistoiminnan yksittäinen motiivi on kuitenkin kaikissa ikäryhmissä halu auttaa. Auttamishalun konkretisoimiseksi tarvitaan toimijoita puhuttelevia toimintatapoja sekä tavoitteellista mu-

kaan kutsumista. Jopa hätkähdyttävä määrä niistä, jotka eivät toimi vapaaehtoisena, ilmoittaa, että voisi lähteä mukaan toimintaan, jos joku joskus pyytäisi. Kokemus siitä, että kelpaa, on tarvittu ja tarpeeksi hyvä, on mahdollisesti vielä keskeisempi asia nuorille kuin muille. Keskeinen asia on myös niiden kutsuminen mukaan, jotka muuten jäävät helposti sivuun. Esimerkiksi työttömät nuoret suhtautuvat vapaaehtoistoimintaan hyvin myönteisesti, mutta tarvitsevat tukea tulla osallistuaan toimintaan. (Pruuki 2008, 10–11.)

7 VUOROVAIKUTUSTAITOJEN, OSALLISUUS JA KIRKON TUKEA

7.1 Vuorovaikutus ja viestintä

Vuorovaikutus on ajatusten ja tunteiden jakamista ja peilaamista, yhdessä tekemistä ja yhdessä olemista. Ammattilaisena työyhteisössä vuorovaikutus tarkoittaa yhdessä toisten tukemista, asiakkaan vaikeuksien jakamista ja työntekijöiden tuntemusten jakamista. Vuorovaikutuksessa on kaksi toisistaan eroavaa ilmaisullista muotoa: sanaton ja sanallinen viestintä. Sanaton viestintä liittyy ilmeisiin, eleisiin ja muihin kielenulkoisiin viestintämuotoihin. Sanaton viestintä voi olla myös ristiriidassa sanallisen viestinnän kanssa. Eleiden ja ilmeiden lisäksi voidaan kiinnittää huomiota äänenkäyttöön, kuten äänteisiin, painotukseen, sointiin ja korkeuteen. Ääni viestii esimerkiksi puhujan sukupuolesta, tunnetilasta, asenteista ja kulttuuritaustasta. Sanallinen eli verbaalinen vuorovaikutus liittyy puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen ja sen ymmärtämiseen. (Vilén, Leppämäki & Ekström 2008, 19–20.)

Rippikouluikäinen nuori ottaa etäisyyttä vanhempiansa ja vertaisryhmien merkitys korostuu. Rippikoulussa nuori saa mahdollisuuden peilata omia kysymyksiään toisten nuorten kokemuksiin sekä isosten ja aikuisten näkökulmiin. Hän oppii vuorovaikutustaitoja ja saa muulta ryhmältä palautetta. Turvallisen keskustelufoorumien mahdollistuminen on itsessään arvokasta ja tärkeää. (Pruuki 2008, 233.)

7.2 Voimaantumisen prosessi ja ihmisen hyvinvointi

Voimaantumisen avulla katsotaan olevan etuna ”dynaaminen imago”, mikä sisältää luovien ratkaisujen mahdollistamista ja vapaaehtoisista omista lähtökohdista voimaantumista. Motivaatio vaihtuu voimaantumiseksi. (Räsänen 2002, 15.) Voimaantumisen prosessissa ihmiset luovat tai saavat mahdollisuuden kontrolloida kohtaloaan ja vaikuttaa omaan elämäänsä koskeviin päätöksiin. Tärkeää on, että ihminen uskoo voivansa vaikuttaa asioiden kulkuun omassa ympäristössään. (Räsänen 2002, 20.)

Tavoitteena voimaantumisessa on vahvistaa ihmisen elämänhallintaa, osallistumisen ja vastuuntunteita (Räsänen 2014, 13). Voimaantuminen ei synny ihmisessä itsessään, vaan se tarvitsee perustakseen vuorovaikutuksellisuuden. Voimaantuneisuuteen kuuluu kyky asettua toisten ihmisten asemaan, elämään ja toisten toimintaan. (Räsänen 2014, 12.)

Vuorovaikutuksellisen tukemisen tavoitteena on kokemus voimaantumisesta. Sisäinen voimaantunne on voimaantumista, joka syntyy ihmisen omien oivallusten ja kokemusten kautta. Oivallukset ja uusien asioiden oppiminen johtaa henkilön voimaantumiseen. (Vilén ym. 2008, 23–25.)

Voimaantumisteorian keskeisenä ajatuksena on, että voimaantuminen lähtee ihmisestä itsestään, ja se on jokaiselle henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi. Voidaan luoda tilanteita, jotka myönteisyydessään ja kannustavuudessaan edistävät voimaantumista. Voimaantumisella on selkeä yhteys ihmisen hyvinvointiin. (Vilén ym. 2008, 339.)

Voimaantuminen näyttäytyy kehittämässämme isokoulutuksessa hyvinolontunteina erilaisten ihmisten kohtaamisissa. Lisäksi se lisää nuorten omia voimavaroja ja auttaa löytämään uusia vahvuuksia. Toisten ihmisten arvostaminen ja hyväksyminen sellaisina kun he ovat Luojan luomina, vahvistuu. Jokainen nuori antaa oman panoksensa suunnitteluun ja toimintaan osallistumalla.

7.3 Osallisuuden käsite

Osallisuuden käsite on moniulotteinen ja vaikeasti rajattava. Suomalaisessa keskustelussa rinnakkain käytetään käsitteitä osallisuus, osallistuminen ja osallistaminen. Näiden termien sisällöllä on kuitenkin selkeät sisältöerot. (Särkelä-Kukko 2014, 34.)

Osallistuminen liittyy osallisuutta konkreettisemmin kansalaisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin itseään ja lähipiiriään koskevassa sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Osallistuminen voi olla osallistumista esimerkiksi tapahtumiin, tempauksiin, vapaaajantoimintaan tai kansalaistoimintaan. Osallistuminen voi olla pitkäjänteistä osallistumista. Osallistumalla yksilö toteuttaa itseään, vaikuttaa omaan elämäänsä ja itselleen

tärkeisiin asioihin. Osallistuminen on yksi osallisuuden muoto. (Särkelä-Kukko 2014, 34–35.)

Osallistaminen on keino aktivoida ja kannustaa yksilöitä osallistumaan ja saamaan osallisuuden kokemuksia. Osallistamisessa halu ja motivaatio syntyvät jossain muualla kuin yksilössä itsessään, esimerkiksi yhteiskunta kehottaa osallistumaan tiettyihin hankkeisiin. (Särkelä-Kukko 2014, 35.)

Osallisuus on puolestaan kuulumisen ja mukanaolon tunnetta. Johonkin kuulumisen lisäksi osallisuus on myös eritasoista ja sisältöistä toimintaa. Osallisuus ja sen kokemukset ovat aina kytköksissä osallistujan ihmiskäsitykseen, henkilökohtaiseen elämämaailmaan ja identiteettiin. Parhailtaan osallisuus merkitsee vastuunottoa seurauksista ja omaa elämää koskevien asioiden kulkuun vaikuttamisesta. (Särkelä-Kukko 2014, 35.)

Osallisuus on monitasoinen ja syinen kokonaisuus. Ulkopuolisuuden kokemukseen vaikuttavat aina yhteiskunnan rakenteet, jolloin tulee osallisuutta myös tarkastella yhteiskunnan tasolla. Pierre Bourdieu (1999) on todennut, että syrjäytymisessä on kyse yhteiskunnan rakenteissa olevasta ilmiöstä, mikä linkittyy yksilöllisen osallistumisen, integraation ja vallan heikentymiseen. (Särkelä-Kukko 2014, 36.)

Osallisuuden edellytyksenä on ihmisen voimaantuminen, mikä tarkoittaa kykyä tuoda ilmi ja arvioida toiminnalle asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen, sekä kykyä nähdä osallisuuden tarjoamat mahdollisuudet vaikuttamalla omiin henkilökohtaisiin päätöksiin. Yksilötasolla se näkyy päätöksentekotaitoina, ja kykynä ohjata omaa elämää. Yksilötason voimaantuminen on yhteisön voimaantumisen edellytys, vahvistaen yhteisön mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elinympäristöön. (Laverack 2007, Kasmel 2011 & Siitonen 1999.)

Osallisuus edellyttää ihmiseltä taitoa sekä halua vaikuttaa, ja osallisuuteen voi myös oppia. Osallisuuden syntymiseen tarvitaan innostajia, rakenteita ja uudenlaisia menetelmiä. (Rouvinen-Wilenius 2010, 66.) Vapaaehtoistoiminta, harrastus- ja virkistystoiminta ja vertaistoiminta ovat järjestöjen tärkeimpiä toimintamuotoja tukemaan osallisuutta. (Rouvinen-Wilenius 2010, 66.)

Osallisuus näyttäytyy kehittämässämme isokoulutuksessa niin, että jokainen nuori pääsee osallistumaan toiminnan ideointiin, suunnitteluun ja toteutukseen. Samalla nuori kokee kuuluvansa ryhmään. Osallistumalla kirkon nuorisotoimintaan nuori saa vahvistusta hengelliselle identiteetilleen ja vahvistaen omaa itsenäisyyttään.

7.5 Kirkko perheiden ja yhteisön tukena

Nuoruusiässä tehdään tulevaisuuden kannalta tärkeitä päätöksiä, joista koulutus ja työelämään sekä oman perheen perustamiseen suuntautuminen eivät ole kaikkein vähäpätöisimpiä (Helminen 2006, 7). Hyvinvointi ja terveys ovat eheyden tunnetta, elämänmyönteisyyttä sekä elämän mielekkäänä ja hallittavana näkemistä (Helminen 2006, 10).

Vastuu ja huolenpito toisista ovat keskeisessä osassa kirkon olemusta. Kristinuskoa ja kirkkoa ei ole olemassa ilman yhteisöä ja yhteisöllisyyttä. Kirkko tukee yhteisöjä perheestä aina suurempiin yhteisöihin asti, jotta niissä toteutuisi keskinäinen huolenpito ja osallisuus. Seurakunnissa on lukuisia ihmisiä, jotka haluavat toimia lähimmäisenrakkauden toteutumiseksi. Seurakuntien kasvatus- ja diakoniatyöntekijät kohtaavat työssään entistä enemmän lasten ja nuorten syrjäytymistä. Seurakunnat tekevät yhteistyötä lasten syrjäytymisen ehkäisemiseksi sosiaalitoimen, varhaiskasvatuksen (päivähoito) ja terveystoimen (neuvolat) kanssa. Seurakunnat voisivat auttaa lasten syrjäytymisen ehkäisemisessä kehittämällä omaa perhe- ja lapsityötä, varhaisnuorisotyötä, perheneuvontaa, diakoniatyötä ja rippikoulutyötä. (Jääskeläinen 2006, 91–93.)

Evangelisluterilaisen kirkon strategioissa painotetaan perheiden ja muiden yhteisöjen tukemista, yhteistyötä eri toimijoiden kesken sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamista seurakunnissa. Diakonian ja yhteiskuntatyön vision mukaisesti kirkko pyrkii kasvamaan vastuun ja osallisuuden yhteisöksi. Se haluaa myös vaikuttaa yhteiskuntaan niin, että vastuun ja osallisuuden periaatteet ohjaisivat myös sitä ja siinä olisi tilaa erilaisille vastuun ja osallisuuden yhteisöille. Yhteisö antaa mahdollisuuden ja tarpeellisenä olemisen kokemuksen sekä turvaa riittävän osan siitä aineellisesta ja henkisestä hyvästä, joka on olemassa Jumalan lahjojen ja ihmisten työn tuloksena. (Jääskeläinen 2006, 93–94.)

Kirkko on mukana turvaverkkojen rakentamisessa ja lujittamisessa. Eri yhteistyötahojen kanssa verkostoituminen sekä seurakunnan eri työmuotojen välillä tulee lisääntymään ja olemaan yhä suurempi osa työtä. Lapsi- ja nuorisotyössä kohdataan heidän vanhempiin ja isovanhempiaan, minkä edellytyksenä on mielekkäiden tehtävien tarjoaminen vapaaehtoisille toimijoille. Seurakunta myös tukee lapsen ja nuoren kasvua sekä pitää kotia yhteistyökumppanina. Kasvattajia rohkaistaan suojelemaan lapsuutta ja nuoruutta, työssä pyritään aitoon osallisuuteen. (Jääskeläinen 2006, 93–94.)

Seurakunta pyrkii olemaan perheen rinnalla ja tarvittaessa tukena. Kirkon tulevaisuuden tavoitteena on olla läsnäolon kirkko. (Jääskeläinen 2006, 99.) Rippikoulut tavoittavat valtaosan 15-vuotiaista. Rippikouluissa pyritään kohtaamaan myös rippikoululaisten vanhempia yhteisissä tapahtumissa. Osa nuorista voi myös tarvita perheen ulkopuolista aikuisen tukea. Nuoren avuntarpeen ja hädän näkijöinä ovat rippikoulun opettajat ja rippikoulun isokset. (Jääskeläinen 2006, 100.)

Viime vuosina ja edelleen toteutetaan useita erilaisia kumppanuus-, osallisuus- ja yhteistyöhankkeita, jotka ovat kehittäneet työtä ja lisänneet kansalaisten osallistumista, voimavaroja ja yhteistyötä. Seurakunnat ovat olleet myös mukana projektitoiminnassa, jossa pyritään lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen, paikalliseen kumppanuu-teen ja verkostoitumiseen, uusien ja jatkuvien toimintamallien synnyttämiseen ja olemassa olevan innovatiivisen toiminnan tukemiseen. Projektitoiminta on auttanut seurakunnan diakonia- ja lapsityötä näkemään erilaista hätää, uusia toimintamahdollisuuksia ja resursseja. (Jääskeläinen 2006, 107–108.)

Lapsilla ja nuorilla tulee olla oikeus osallisuuteen sukupolvisuhteissa laajemminkin kuin oman perheen tai suvun kesellä. Sukupolvien välisistä suhteista saa voimavaroja kasvamisensa ja elämisensä tueksi. Edellä kuvattua työtä ja työtettä voidaan nimittää sukupolvityöksi, mikä on varsin nuori käsite Suomessa. Sukupolvityötä voidaan tehdä yksilö-, perhe-, ryhmä- ja yhteisötasolla, mutta sitä tehdään myös yhteiskuntatasolla. Lasten ja nuorten kokemukset elämästä ja elämisestä ovat yhtä tärkeitä kuin vanhempienkin sukupolvien. Parhaimmillaan tällainen toiminta edistää yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistumista, perinteiden ja kulttuurisen vaihdon lisääntymistä sekä stereotyyppien ja sukupolvien välillä olevien kuilujen murtumista. (Jääskeläinen 2006, 111–112.)

Vapaaehtoisena toimiminen kasvattaa ihmistä, ja antaa merkitystä hänen elämäänsä. Osallisuuteen kannustava uudistamishanke on jumalanpalveluksen kehittäminen. Tutkimuskeskus kartoitti jumalanpalvelukseen osallistuvien odotuksia ja kokemuksia. Jumalanpalvelukseen osallistuminen koetaan tärkeäksi yhteiseksi kokemukseksi ja juhlaiksi. Kehittämishankkeessa etsitään tapoja jumalanpalveluselämän suunnitteluun, seurakuntalaisten osallisuuden lisäämiseen ja vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden kehittämiseen. (Thitz 2013, 47–48.)

Seurakunnassa yhteisöllisyyden erityisenä ulottuvuutena on hengellisyys, joka on läsnä ihmisten välisissä kohtaamisissa, yhteistoiminnassa ja merkityksen kokemisessa. Aktiivisesti mukana olevien kiinnittyminen seurakuntayhteisöön vahvistaa heidän seurakunnallista identiteettiään. (Thitz 2013, 78.)

Kirkon olemukseen perustuva yhteisöllisyys, jossa sosiaalinen ja hengellinen ulottuvuus on samanaikaisesti läsnä, voidaan nähdä rikkaana lähtökohtana monen tasoiseen osallisuuden kokemukseen. Lisäämällä avoimuutta ja vuorovaikutusta työntekijöiden ja seurakuntalaisten välillä, voidaan kulkea kohti yhteisöllisempää kirkkoa, mainitaan Päivi Thitzin tutkimuksessa Seurakunta osallisuuden yhteisönä. Kohtaamalla ihminen aidosti ja käymällä dialogiin hänen kanssaan on mahdollista vahvistaa osallisuuden tunnetta ja kokemusta sekä seurakuntalaisen että työntekijän näkökulmasta. (Thitz 2013, 99.)

8 AIEMMAT TUTKIMUKSET

8.1 Rippikoulun merkitys nuorten uskonnollisuuteen

Tutkimuksessaan Rippikoulun merkitys nuorten uskonnollisuuteen Ville Haapakoski pohtii vahvistuuko nuoren usko kolmiyhteiseen Jumalaan rippikoulun aikana, kuten rippikoulusuunnitelmassa ohjeistetaan. Vai onko siitä tullut huvitteluviikko kavereiden kanssa keskellä kesää. Opinnäytetyö on kvantitatiivinen kyselytutkimus, jonka avulla on pyritty selvittämään onko rippikoululla merkitystä nuorten uskonnollisuuteen. Aihe on ollut vuonna 2014 ajankohtainen ja on sitä edelleen, koska viime aikoina kirkosta on erottu paljon ja viimeaikaisten tutkimusten mukaan uskonnollisuus on katoamassa Suomesta. Tutkimuksen kohteena on ollut Vaasan yläkoulun 8.- ja 9.-luokkalaisten yhteensä 208 henkilöä. Suurin osa 8.-luokkalaisten vastaajista ei ollut käynyt rippikoulua. Ville Haapakoski oli laatinut itse kyselylomakkeen ja hän oli mennyt henkilökohtaisesti teettämään kyselyn nuorille. Kyselyn vastausprosentti oli siten 100 %. Sama kysely tehtiin kummallekin vuosiluokalle ja saatuja vastauksia vertailtiin keskenään. (Haapakoski 2014.)

Haapakoski mainitsee tutkimusongelmikseen seuraavat;

1. Muuttuuko nuorten uskonnollisuus rippikoulun aikana?
2. Onko perheen uskonnollisuudella merkitystä nuorten uskonnollisuuteen?
3. Onko rippikoulukokemuksilla merkitystä nuorten uskonnollisuuteen?

Kyselyyn vastanneista 28 prosenttia uskoi, että on olemassa yksi jumala. Jonkin hengen tai elämänvoiman olemassaoloon uskoi 20 prosenttia. Noin joka neljännes (26 %) oli epävarmoja jumalaukostaan, ja 24 prosenttia vastaajista ei uskonut mihinkään. Yhteensä puolet kyselyyn vastanneista uskoo johonkin jumalaan/jumaliin tai korkeampaan henkeen tai elämänvoimaan. Vastaajista tytöt uskoivat poikia enemmän jumalaan. Pojista 33 prosenttia ei usko, että olisi olemassa mitään jumalaa/henkeä, ja tytöistä samaa mieltä oli 17 prosenttia. Taas 32 prosenttia pojista ja tytöistä 22 prosenttia ei osannut sanoa onko olemassa jumalaa tai korkeampaa voimaa. (Haapakoski 2014.)

Kysyttäessä perustuuko jumalausko kristinuskon opetukseen vai uskooko jumalaan/korkeampaan voimaan omalla tavallaan, vastanneista kristinuskon Jumalaan kirkon opettamalla tavalla ilmoitti uskovansa 28 prosenttia. Muun uskonnon kuin kristinuskon mukaiseen jumalaan uskoi yksi vastanneista, ja täysin omalla tavalla jumalaan/korkeampaan voimaan uskoi joka neljännes. Kyselyyn vastanneista 22 prosenttia ei osannut sanoa mihin jumalausko perustuu, ja 21 prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei uskonut mihinkään jumalaan/korkeampaan voimaan. Tytöistä omalla tavallaan jumalaan/korkeampaan voimaan uskoi 28 prosenttia ja pojista 22 prosenttia. Pojista noin joka neljäs (26 %) ei uskonut, että olemassa on mitään jumalaa/korkeampaa voimaa, mikä oli suurempi määrä kuin tytöillä (16 %).

Nuoret pitivät perhettään vähemmän uskonnollisena kuin itseään. Tutkimuksessa perheen uskonnollisuutta mitattiin asteikolla viidestä yhteen, missä 5= erittäin uskonnollinen ja 1= ei lainkaan uskonnollinen. Perheensä uskonnollisuutta piti viiden arvoisena 4 prosenttia ja neljän arvoisena 8 prosenttia.

Keskitasolla eli perheensä uskonnollisuutta kolmena piti 24 prosenttia. Uskonnollisuutta kahdeksi arvioi 38 prosenttia vastaajista, ja 1 eli ei lainkaan uskonnollisena ilmoittivat perheensä olevan neljännes vastaajista. Tytöt arvioi useammin perheensä olevan uskonnollinen kuin pojat. Tytöistä perhettään uskonnollisena (asteikolla 4 tai 5) piti 13 prosenttia, kun taas pojista uskonnolliseksi perheensä arvioi 11 prosenttia. (Haapakoski 2014.)

Tutkimus osoittaa, että mitä useammin perheessä puhutaan jumalasta ja uskosta, sitä useammin nuori uskoo jumalaan. Nuorten perheissä, joissa ei ikinä puhuta jumalasta tai uskosta 36 prosenttia ei usko mihinkään jumalaan / korkeampaan voimaan. (Haapakoski 2014.)

Vastaajista 46 prosenttia oli käynyt rippikoulun ja 47 prosenttia ei vielä ollut. Rippikoulun käyneistä 27 prosenttia uskoi yhteen jumalaan ja henkeen tai elämänvoimaan uskoo 22 prosenttia. Nuorista, jotka eivät olleet vielä käyneet rippikoulua, yhteen jumalaan uskoi 28 prosenttia ja henkeen tai elämänvoimaan uskoi 19 prosenttia. Vastanneista rippikoulun käyneistä 29 prosenttia uskoo kirkon ja rippikoulun opettamaan kristinus-

kon Jumalaan, kun taas ei-käyneistä kristinuskon Jumalaan opetetulla tavalla uskoo hieman yli neljäs (26 %). (Haapakoski 2014.)

Rippikoulun tarkoituksena on opettaa nuorille Jumalasta ja kristinuskosta. Vastaajista, jotka olivat käyneet rippikoulun, 67 prosenttia oli oppinut edellä mainituista asioista lisää rippikoulun aikana ja 3 prosenttia ilmoitti alkaneensa uskoa Jumalaan rippikoulun aikana. Usko oli puolestaan vahvistunut 14 prosentilla vastanneista. 7 prosenttia vastaajista ei oppinut rippikoulussa mitään uutta. Rippikoulun käyneistä 86 prosenttia vastasi, että rippikoulussa oli ollut hauskaa ja 82 prosenttia oli saanut uusia kavereita. (Haapakoski 2014.)

Tutkimuksessa nuorista yli puolet ilmoitti uskovansa johonkin jumalaan tai korkeampaan voimaan. Jumalanpalvelus aktiivisuus on todella alhainen ja uskonnollisissa tilaisuuksissa käydään vain eniten juhlapyhinä. Perheen toiminnalla ja tavoilla on suora yhteys nuorten uskonnollisuuteen, mutta nuori ei ole kuitenkaan siitä riippuvainen. Tutkimuksen myötä ilmenee, että nuoret löytävät oman uskonsa perheen vähäisestä uskonnollisuudesta huolimatta. Kolmanteen tutkimusongelmaansa Haapakoski ei saanut suoraa vastausta. Hän perustelee, että kysymykset olisi pitänyt tehdä eritavalla. (Haapakoski 2014.)

Kyselyyn vastanneista hieman suurempi osa uskoi jumalaan tai korkeampaan voimaan rippikoulun jälkeen. Epävarmuus rippileirin jälkeen uskonnollisiin asioihin oli pienempi. Rippikoulun antamista kokemuksista päätellen Jumalaan uskovat nuoret viihtyivät leirillä hieman ei-uskovia paremmin. (Haapakoski 2014.)

8.2 Nuoret seurakunnan toiminnan kohteina vai aktiivisina toimijoina?

– Nuorten osallisuus seurakunnissa

Lauri Lehtosen tutkimuksessa tarkoituksena oli selvittää miten nuorten osallisuutta tuetaan seurakunnissa. Millaisia osallistavia menetelmiä seurakunnilla on käytössään ja miten he ovat saaneet nuoret mukaan toimintaansa. Lauri Lehtonen käytti tutkimuksessaan seuraavia tutkimuskysymyksiä; Millä keinoilla seurakunnissa tuetaan nuoren osal-

lisuutta ja toimijuutta rippikoulun jälkeisessä nuorisotyössä sekä kuinka nuoria saadaan lähtemään mukaan osallistavaan toimintaan? (Lehtonen 2013.)

Tutkimus tehtiin yhteistyössä neljän seurakunnan kanssa; Etelä-Suomen, Länsi-Suomen ja Itä-Suomen alueilta. Mukana olleiden seurakuntien nimiä ei mainita tutkimuksessa, vaan niistä puhutaan numeraalisesti. Tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelemalla seurakuntien työntekijöitä. Seurakuntien valintakriteereinä olivat monipuolinen osallisuuden ja toimijuuden tukeminen sekä seurakuntien maantieteellinen sijainti. Lehtonen oli jakanut haastattelukysymykset tiettyihin teemoihin. Lehtonen halusi korostaa työssään seuraavia teemoja; nuorten osallisuus, aktiivisten nuorten rooli osallisuudessa ja työntekijöiden odotukset nuoria kohtaan. Edellisten lisäksi hän mainitsee vielä asiat, joihin työntekijöiden täytyy olla valmiita edistäessään nuorten osallisuutta ja nuorten osallisuuteen kannustaminen. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluna. Lehtonen litte-roi haastattelut sanatarkasti. (Lehtonen 2013.)

Tutkimuksien vastauksissa kävi ilmi, että kahdessa seurakunnassa työntekijät kertoivat toiminnan perustuvan siihen, että nuoret ovat osana tekemässä nuorisotyötä, ettei toiminta olisi työntekijäkeskeistä. Osallisuus näyttäytyy tärkeänä osana nuorisotyötä mikä tarkoittaa, että nuoret otetaan mukaan suunnitteluun ja ettei heitä ajateltaisi koko ajan työn kohteina. Nuori mainitsee tutkimuksessa, että hänelle on tärkeää löytää seurakunnasta jotain sellaista mikä vastaa hänen tarpeisiinsa ja mielenkiinnon kohteisiinsa. Kahdessa seurakunnassa toimii myös nuorten ryhmät, jotka koostuvat aktiivisista nuorista, jotka on valittu tehtävään. Heidän tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa seurakunnan toimintaa. Ryhmien koko vaihtelee seurakunnittain 6-10-henkeä. Toisessa seurakunnassa nuortenryhmä suunnittelee ja toteuttaa nuorten illat, osallistuu leiriohjelmien suunnitteluun ja toteutukseen sekä järjestää erilaisia tapahtumia. (Lehtonen 2013.)

Kahdessa seurakunnassa painotettiin sanoman ja evankeliumin merkitystä nuorisotyössä. Yksi seurakunta mainitsee järjestävänsä raamattupiirejä, joita ohjaa kaksi täysi-ikäistä nuorta aikuista. He ovat suunnitelleet siihen tietyn pohjan, joka on myös tarvittaessa työntekijöiden käytettävissä. Samaisessa seurakunnassa osallisuutta palvelevat myös nuorten ohjaamat kerhot, mitkä on suunnattu varhaisnuorille. Ohjaajina toimivat isokoulutuksen käyneet nuoret. Nuoret hankkivat itse tarvikkeet kerhoihin sekä suunnittelevat ja toteuttavat ne annettujen resurssien varassa. (Lehtonen 2013.)

Yhdessä tutkimukseen osallistuneessa seurakunnassa järjestetään nuorten kuulemistilaisuuksia muutaman kerran vuodessa. Kuulemistilaisuuksissa seurakunnan työntekijät ja luottamushenkilöt kuulevat nuorten toiveita ja ehdotuksia seurakunnan toiminnan kehittämiseksi. Seurakunnassa lisäksi kerätään nuortenilloissa palautetta ja ideoita kirjallisesti palautelaatikkoon. Samainen seurakunta tekee myös tiivistä yhteistyötä kunnan muiden nuorisotoimijoiden kanssa. Verkostotoiminta tukee osallisuutta, kun nuori hoksaa, että ollaan samaa porukkaa. (Lehtonen 2013.)

Kolmessa seurakunnassa neljästä tutkimus osoitti, että henkilökohtainen kontakti nuoren kanssa on parhaimpia keinoja saada nuori mukaan osallisuuteen. Henkilökohtaisen kontaktin kautta nuori motivoituu paremmin osallisuuteen ja saa kokemuksen, että juuri heitä tarvitaan seurakunnassa. Kannustava ilmapiiri, nuoren oma tahto osallisuuteen sekä Jumalan kutsumus koettiin myös merkittäviksi tekijöiksi osallisuudessa. Osallisuuden kautta nuoret saavat mielekästä tekemistä, josta hyötyvät sekä nuoret itse että seurakunta. Samalla nuoret oppivat vastuullisuutta ja taitoja, joita he tarvitsevat myöhemmin esimerkiksi työelämässä. (Lehtonen 2013.)

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa millaisia nuoria osallistavia menetelmiä suomalaisilla evankelisluterilaisilla seurakunnilla on käytössään. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää miten nuoria saadaan kiinnostumaan osallisuudesta seurakunnan toimintaan. Tulokset kertovat, että seurakunnista löytyi monenlaisia nuoria osallistavia menetelmiä, joissa nuoret saavat suunnitella ja toteuttaa seurakunnan nuorisotyötä. Nuorilla on myös mahdollisuus vaikuttaa seurakunnan järjestämän kerhotoiminnan sisältöön. Nuorisotyöntekijöiden tulee tietää nuorten mielenkiinnon kohteet, jotta seurakunnan toiminnasta saadaan nuorille mielenkiintoista ja innostavaa. (Lehtonen 2013.)

8.3 Tosi sopivan omanlainen

– Laukaan seurakunnan isoskoulutussuunnitelma

Sari Höylän tutkimuksen tavoitteena oli luoda pohja kaksi vuotta kestäväälle isoskoulutukselle Laukaan seurakunnalle. Suunnitelmassa on kuukausittain eritelty mitä jokaisena kuukautena käsitellään koulutuskerroilla ja kerroille on myös määritelty toteutettavat tavoitteet. Opinnäytetyön tavoitteina oli kirjallinen suunnitelma isoskoulutukselle, tuot-

taa jokaiselle kokoontumiskerralle selkeät teemat ja tavoitteet sekä perehtyä isokoulutuksen historiaan ja paneutua rippikouluprojektin neljänteen osaprojektiin, joka käsittelee isokoulutuksen uudistamista. (Höylä 2013.)

Höylä työskenteli Laukaan seurakunnassa nuorisotyönohjaajan sijaisena. Hänen vastuullaan oli isokoulutus ja sen toteuttaminen. Samalla hän huomasi, että isokoulutus kaipaava toteutussuunnitelmaa ja hän sai siitä idean tehdä toiminnallisen opinnäytetyön. Seurakunnassa järjestettiin isokoulutuksen suunnittelupäivä, jonka aikana listattiin isokoulutuksen tavoitteet ja mitä silloisesta suunnitelmasta haluttiin säilyttää uudessa suunnitelmassa. Suunnittelupäivä oli hyödyllinen itse tutkimuksen teossa, koska se auttoi jäsentämään toteutettavaa suunnitelmaa. (Höylä 2013.)

Isokoulutussuunnitelmaan haluttiin saada nuoren spiritualiteettia vahvistavia elementtejä, isokoulutuspassi otettiin käyttöön sekä eri työalojen kanssa tehtävää yhteistyötä lisättiin. Isokoulutus koostuu leireistä, isokoulutuspäivistä, nuortenilloista, jumalanpalvelukseen osallistumisesta sekä erilaisista tempauksista ja tapahtumista. Koulutuspäiviä on neljä lauantaina ja sunnuntaina, sekä näiden lisäksi on kumpanakin isokoulutus vuonna keväällä ja syksyllä leiri. Nuortenilloissa tulee käydä ainakin neljä kertaa joka toimintavuosi. Viimeisenä koulutus vuonna isokset suunnittelevat nuortenillan ja vastaavat myös sen toteutuksesta. Koulutuksen aikana nuoret osallistuvat myös yhdessä diakoniatyöntekijän kanssa yhteisvastuukeräykseen. (Höylä 2013.)

Isokoulutuksen ensimmäisen syksyn aikana nuoret tutustuvat toisiinsa tutustumisleikien avulla, heille kerrotaan isokoulutuksen tavoitteet ja jaetaan isospassit. Ensimmäinen leiri on lokakuussa, ja sen teemana on Raamattu. Marraskuun kokoontumiskerralla teemana on lähetys, johon sisältyy tempaus: syysmyyjäiset tai tapulikirkko kahvitus. Joulukuussa Laukaassa järjestetään nuorten kauneimmat joululaulut tilaisuus, johon nuoret pääsevät osallistumaan suunnitteluun ja toteutukseen. Tilaisuuden juontavat nuoret itse ja siellä soittaa myös nuorten oma bändi. Tammikuussa järjestettävässä koulutuspäivässä teemana on musiikki. Maaliskuussa järjestetään leiri, minkä teemana on ryhmädynamiikka ja ryhmäytyminen. Huhtikuussa teemana on usko. Isokset järjestävät toukokuussa 10-synttärit, he vastaavat synttäreiden ohjelman toteutuksesta. (Höylä 2013.)

Toisen vuoden isokoulutuksen ensimmäisen koulutuspäivien teema on rukous, sisältäen hartausoppia. Lokakuun koulutuspäivän teema on diakonia. Marraskuussa järjestetään leiri, mikä käsittelee arvoja ja valintoja. Joulukuussa järjestetään nuorten kauden parhaat joululaulut tapahtuma. Tammikuussa järjestetään koulutuspäivä teemalla sketsit ja iltaohjelma. Tammikuussa nuoret osallistuvat myös Yhteisvastuukeräykseen ja rippikoulukonserttiin. Maaliskuussa isokoulutuspäivän teemana on isosen sitoutuminen seurakunnan toimintaan ja millainen isonen minusta tulee. Huhtikuussa järjestetään viimeinen isokoulutusleiri ja sen teemana ovat isosen tehtävät leirillä ja leirin turvallisuus. Leiriin sisältyy myös ensiapukoulutus. Toukokuussa on mahdollisuus osallistua Vappugospeliin Kouvolassa. Isoiset siunataan tehtävään juhlallisilla menoin, jonka jälkeen he ovat valmiita seurakunnan palvelutehtäviin. (Höylä 2013.)

Loppupohdinnassaan Höylä mainitsee, että jos hän tekisi tutkimuksensa nyt, niin hän kartoittaisi enemmän muiden seurakuntien jo tehtyjä isokoulutussuunnitelmia (Höylä 2013).

9 TOIMINNALLINEN ISOSKOULUTUS

9.1 Isoskoulutuksen tarkoitus

Puolivuotisen isoskoulutuksen tarkoitus on saada nuorille tietoa ja taitoja toimia ohjaajana erilaisilla leireillä, samalla innostaen nuoria toimimaan arkielämässä erilaisten ihmisten kanssa. Isoskoulutuksen päätteeksi nuoren on mahdollista toimia rippileireillä isosena ja seurakunnassa vapaaehtoisena useissa eri tilaisuuksissa. Toiminnallinen isoskoulutussuunnitelma antaa valmiuksia kohdata erilaisia ja eri-ikäisiä ihmisiä.

Teoriaopetustuntien aiheet on esitelty liite 1: Isoskoulutuksen teoriaopetustuntien aiheet. Tapahtumat ja kokoontumiset tulevat olemaan noin kerran kuukaudessa. Nuoret opiskelevat tarvittavat taidot, kuten hartauksien, iltaohjelman ja leirijumalanpalveluksen tekemisen ja pitämisen. Suunnittelemisen ja toteutus ovat isona osana koulutusta.

Suunnittelemassamme toiminnallisessa isoskoulutuksessa avainasemassa ovat toiminnallisuus, tunneilmaisu ja vuorovaikutustaidot. Kohtaamme jokaisen nuoren yksilöllisesti. Työntekijä ei ole enää niin vahva auktoriteetti kuin aiemmin. Toiminnallisessa isoskoulutuksessa otamme myös nuorten toiveet ja ideat huomioon. Aiemmin työntekijät vastasivat toiminnan suunnittelusta kokonaan. Suunnittelimme toiminnalliset isoskoulutus tilaisuudet noudattaen kirkollista kalenteria.

9.2 Opinnäytetyö prosessi: Toiminnallinen isoskoulutussuunnitelma

Toiminnallinen isoskoulutus on vaihtoehto ja lisä teoreettiselle opetukselle. Toiminnallisilla osuuksilla voimme virkistää opetusta ja antaa uusia kokemuksia nuorille. Suunnittelemassamme isoskoulutuksessa mukana on ollut Sysmän seurakunta, nuorisotyönohjaaja ja diakoniatyöntekijä.

Toiminnallinen koulutus tarkoittaa sitä, että nuoret viedään konkreettisesti ihmisten pariin. Nuoret kohtaavat vanhuksia, vammaisia ja tavallisia kuntalaisia. Tapahtumasta

vastaa aina työntekijä, joko nuorisotyönohjaaja tai diakoni. Ei ole itsestäänselvyys, että isoskoulutus kuuluu vain nuorisotyönohjaajalle.

Toiminnallisen isoskoulutuksen suunnitelman kohderyhmä on oleellisesti isoskoulutettavat nuoret ja yhteistyössä oleva seurakunta nuorisotyön- sekä diakoniatyöntekijöineen. Hyödynsääjiksi mainitsemme yhteistyö seurakunnan ja me suunnitelman laatijat.

Toiminnallinen osuus voi olla rastityöskentelyä, jossa nuoret kiertävät yksin, pareittain tai pienryhmissä tehtäväpisteitä. Rastit voivat olla monenlaisia aiheitaan, esimerkiksi diakoniaa ja lähetystä sekä kirollisia toimituksia. (Pruuki 2010, 149.)

Nuoret tekevät tutustumiskäyntejä esimerkiksi vanhainkoteihin. Yhdessä vietetyllä ajalla on virkistävä vaikutus vammaisille ja vanhuksille. Palvelutalon ja terveyskeskuksen henkilökunnalta pyydetään lupa tulla järjestämään ohjelmaa asukkaille. Monet palvelutalot ottavat mielellään vastaan nuoria mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan päivän ohjelmaa, edes pieneksi ajaksi. Vammaiset, joiden luona vierailaan, ovat lievästi kehitysvammaisia tai vammautuneita. Ohjaaja on kertonut jo etukäteen nuorille millaisia tilanteita voi tulla vastaan. Mukana vierailuissa on aina ohjaaja.

Teoriaopetukseen voidaan liittää myös teemaan sopiva askartelu, kuten olemme opinäytetyöhön suunnitelleen tehtävän enkelikoristeen ja kirjoitettavan kirjeen kummille.

Yhteisvastuukeräys on suuressa roolissa kirkon toimintaa, jossa nuoret voivat vaikuttaa aktiivisesti suunnittelemalla ja osallistumalla siihen.

Seuraavaksi esittelemme suunnittelemamme toiminnallisen isoskoulutuksen ja mainitsemme jos toteutimme sen prosessin aikana. Toiminnallinen isoskoulutus materiaalipaketti seurakunnalle on kooste suunnitelmastamme, liite 2. Materiaalipaketti on helppo antaa seurakunnan käyttöön.

Perheiden ja seurakunnan työntekijöille suunnittelimme yhteisen päivä- tai iltahetken. Isosen perhe kutsutaan seurakuntatalolle, jossa järjestetään toiminnallinen ilta. Sen kesto voisi olla vähintään tunti, mutta mielellään kaksi, jolloin vanhemmat ja työntekijät ehtivät tutustumaan toisiinsa paremmin. Nuoret ovat myös mukana illanvietossa ja

mahdollisesti suunnitelleet ohjelman iltaan aiemmin teoriatunneilla, yhdessä ohjaajan kanssa. Osallistumalla illan ohjelman suunnitteluun nuoret saavat kokemusta ohjelman suunnittelusta.

Seurakunnassa työntekijät voivat olla vieraita isosille ja heidän vanhemmilleen. Samoin on toisinpäin, työntekijät saattavat tuntea näöltä nuoren, mutta hänen vanhempansa eivät ole tuttuja. Tällaisen illan tarkoituksena on tuoda vanhemmat, nuoret ja työntekijät lähemmäksi toisiaan.

Jotta ihmiset tutustuvat toisiinsa, suunnittelimme tehtävärastit sisätiloihin. Ihmiset jaetaan ryhmiin sattumanvaraisesti. He miettivät yhdessä niitä asioita, mitä kysymyksissä esiintyy. Ohjelma rakentuu pienestä improvisoinnista, joissa työntekijät joutuvat esiintymään nuorten kanssa. Tämä osuus on hauska ja työntekijät joutuvat hieman näyttämään tekemäänsä työtään karrikoidusti. Tämän tyyppinen toiminta auttaa perheitä ymmärtämään isokoulutuksen luonnetta ja perheet pääsevät itsekin mukaan luovaan toimintaan. Seurakunnan työntekijät pääsevät tutustumaan nuorten perheisiin hauskan päivän aikana ja mahdollisesti kokevat paremmin kuuluvansa seurakuntaan.

Tätä toimintamuotoa emme päässeet toteuttamaan, koska opinnäytetyön tekeminen aloitettiin joulukuussa.

Mikkelinpäivänä syksyllä syyskuussa, on oivallinen hetki pyytää kummit yhdessä kirkkoon. Nuori valmistaa enkelikoristeiden ennen pyhää, mikä on tehty isokoulutuksen teoriatunnilla edellisellä kerralla, samoin kummeille lähetettävä kirje. Kirkkopäivänä nuori ja kummit ovat yhdessä kirkossa, jonka jälkeen siirrytään seurakuntasaliin kahville. Päivän teemaan kuuluu yhdessäoloa ja keskustelua kummiuden tärkeydestä nuorelle ja kummille.

Jos nuoren kummit eivät pääse paikalle, voi kummin korvata hyvällä aikuisystävällä, mutta ei omilla vanhemmilla. Kummin korvikkeeksi käyvät kaverin vanhemmat tai muu sukulainen. Koska päivän teemana on kummius, keskustellaan aikuisen kanssa kummin tärkeydestä ja keskustelun pohjalta nuori kirjoittaa kirjeet kummeilleen. Tämän tarkoituksena on miettiä, kuinka tärkeää on saada olla kummi ja mitä kummin tehtäviin oikein kuuluu kristillisestä näkökulmasta katsottuna.

Aina ei ole itsestäänselvyys, että kummi kulkee mukana nuoren elämässä. Kummin määritelmä on, että hänellä on vastuu kummilapsen hengellisestä kasvusta, mutta kuinka hyvin se toteutuu käytännössä? Tämän tyyppinen toiminta auttaa kummia ja nuorta lähentymään toisiinsa ja nuori voi johdattaa kumminsä mukaan seurakunnan toimintaan. Nuorten avulla saadaan kirkossa kävijöitä lisää ja mahdollisesti omalla esimerkillään innostamaan harvemmin kirkossa käyviä, tulemaan uudelleen.

Usein kummin ja nuoren ikäero ei ole kovin suuri, jolloin kummin ja nuoren suhde voi kehittyä syväksi ystävyydeksi. Olisi hienoa, jos isostoiminnassa oleva nuori saisi kumminsä mukaan johonkin seurakunnan toimintaan. Kirkkoa pidetään helposti vain vanhempien ihmisten paikkana, mutta kun ihmiset näkevät nuorten innon vaikuttaa ja toimia seurakunnassa, voivat he rohkaistua itsekkin tulemaan mukaan.

Nuori ja kummit yhdessä – tempauksessa toteutuu lähimmäisenrakkaus, joka on parhaita diakoniaa. Tätä toimintamuotoa emme päässeet toteuttamaan, koska opinnäytetyön tekeminen aloitettiin joulukuussa.

Pruuki (2008) kirjoittaa kirjassaan pyhiinvaeltamisesta ja kansainvälisestä diakoniasta. Siitä kuinka ihminen voi tehdä lyhyitä pyhiinvaelluksia ja irrottautua arjesta ja kulkea jalan. Pyhiinvaelluksen aikana ihminen keskittyy ympäristöön ja Jeesukseen Kristukseen, joka kulkee hänen vierellään. Jokainen askel voi olla rukousta. (Pruuki 2008, 227.)

Isoskoulutukseen olennaisena osana kuuluu Yhteisvastuu, mikä on diakoniaa parhaimmillaan. Isokset pääsevät keräämään lipaskeräyksellä aikuisen parina ovelta ovelle. Toimintamuotoja voisivat lipaskeräyksen lisäksi myyjäiset, joihin nuoret valmistavat leivonnaisia ja käsitöitä. Nuoret voivat tehdä musiikkiesityksen tai näytelmän, jonka jälkeen on kahvit ja tällaisessa tilaisuudessa kerätään kolehti Yhteisvastuun hyväksi. Monet vanhemmat ihmiset arvostavat nuorten itse valmistamaa ohjelmaa. Niissä seurakunnissa, missä on nuorten kahvilatoimintaa, voidaan viikon tai kahden tuotto ohjata Yhteisvastuun hyväksi.

Yhteisvastuukeräys toteutetaan vuosittain Suomen jokaisessa evankelisluterilaisessa seurakunnassa. Avun antaminen perustuu kristilliseen lähimmäisenrakkauteen. Yhteisvastuu auttaa niitä, joita muut eivät auta ja jotka kaikkein kipeimmin tarvitsevat apua

niin kotimaassa kuin ulkomailla. Yhteisvastuu on myös tärkeä asennekasvatuksen väline. Se lisää ymmärrystä hätää kärsivien elämästä ja avun tarpeesta. (Pruuki 2008, 289.)

Isoskoulutuksessa toteutimme Yhteisvastuun lipaskeräyksen maaliskuussa ja siihen liittyvän konsertin huhtikuussa 2016. Konserttiin pyydettiin esiintymään imatralainen Shalom-yhtye, joka esiintyi noin tunnin Sysmän seurakuntasalissa. Saman päivän aamupäivällä oli Yhteisvastuun hyväksi myyjäiset ja ruokailu, sekä muuta ohjelmaa. Nuorista oli mukana 3 isosta ja heidän vastuullaan oli myyjäispöytä. Myynnissä oli muun muassa leivoksia, käsitöitä ja Reilun kaupan tuotteita. Aamupäivän tilaisuudessa kävijöitä oli noin 60. Olimme mainoksin ilmoittaneet tapahtumasta ja kertoneet suullisesti ihmisille, mutta silti osanottajamäärä jäi vähäiseksi. Olisimme toivoneet, että ihmiset olisivat tulleet runsaammin tapahtumaan. Nuoret olivat kyllä tyytyväisiä, että saivat olla mukana suunnittelemassa ja myymässä tuotteita.

Iltapäivän Shalom-yhtyeen konsertointia kävi katsomassa reilu 20 ihmistä. Konsertti oli oikein onnistunut ja se sai paljon kiitosta. Vastaavanlaista tilaisuutta ei ollut Sysmässä tehty aiemmin, ja tilaisuudessa järjestäjänä olevat pitivät sitä hyvänä vaihteluna.

Seurakunnan on hyvä tarjota erilaista ohjelmaa ihmisille. Vaikka kirkossa kävijät olisivatkin enemmän vanhempaa väestöä, nuoria ei pidä unohtaa. Siksi on tärkeää tarjota nuorille suunnattua ohjelmaa ja musiikki on se mikä kiinnostaa nuoria enemmän kuin puhe-esitykset. Konsertteja ja esiintymisiä nuoret voivat suunnitella yhdessä nuorisotyönohjaajan ja diakonin kanssa, jolloin voidaan huomioida diakonian piiriin kuuluvat ihmiset, kuten vähäosaiset. Yleensä kirkon järjestämät tapahtumat ovat ilmaisia ja diakoni voi kertoa asiakkailleen tulevista esiintyjistä.

Syksyn pimetessä nuoret pääsevät jakamaan heijastimia ihmisille. Jakopaikkoina ovat kauppojen sisääntulot, joissa tavoitetaan kaikenlaisia ihmisiä. Heijastimet pyydetään lahjoituksena jostain järjestöltä, esimerkiksi Piplia.

Toimintamuoto on helppo tapa tavata ihmisiä mukavan tekemisen yhteydessä. Heijastimien jakaminen on hyödyllistä, eikä ihmisten tarvitse jäädä juttelemaan nuorten kanssa, elleivät itse sitä halua. Vaikka seurakunta ostaisi heijastimet itse, ei sen talous siihen

kaatuksi. Näin seurakunta näkyy katukuvassa myönteisellä tavalla. Nuorten tarvitsee vain hymyillen toivottaa hyvää ja valoisaa syksyä, ojentaessaan heijastimen.

Tätä toimintamuotoa emme päässeet toteuttamaan, koska opinnäytetyön tekeminen aloitettiin joulukuussa.

Vanhusten voi olla joskus vaikea yksin lähteä kirkkoon. Kulkeminen saattaa tuottaa ongelmia, eikä yksin ole kiva lähteä. Isoskoulutussuunnitelmaamme kuuluu, että nuori pyytää ikäihmistä lähtemään kanssaan kirkkoon pyhänä, jolloin seurakunnassa tarjotaan kirkkokahvit. Nuori käy sovittuna pyhänä hakemassa vanhuksen kotoa. Matka kuljetaan joko kävellen tai jos matka on pitkä, niin käytetään sopivaa kulkuvälinettä. Kirkonmenojen jälkeen he menevät yhdessä kirkkokahville, jonka jälkeen nuori saattaa vanhuksen kotiinsa ja huolehtii, että tämä pääsee lepäämään.

Emme toteuttaneet tämän sisältöisenä tätä toimintaa prosessin aikana. Seuraavaksi esittelemme miten toteutimme toiminnan vammaisten ja vanhusten parissa.

Kun aloitimme isostoiminnan syyskuussa 2015, kävimme 9 nuoren kanssa Sysmän vanhusten omissa kodeissa, sekä Ester-kodilla laulamassa *Nuoren seurakunnan veisuukirjasta* kolme laulua. Rivitalo tyyppisessä Ester-kodissa asuu vanhoja ja sairaita ihmisiä, jotka eivät pärjää omissa kodeissaan. Nuoret pitivät ideaa hyvänä ja kokivat onnistumisen tunnetta. Nuoret pyysivät tämän laulutuokion jälkeen, että voisimme käydä jouluna laulamassa taas vanhuksille, ja siitä saimme idean käydä yhdessä vanhain – ja ryhmäkodilla uudelleen.

Joulukuussa 2015 kävimme 7 nuoren kanssa Sysmän vanhainkodilla ja vammaisten ryhmäkodilla laulamassa joululauluja. Nuorten mielestä laulutuokio oli miellyttävä, koska vastaanotto oli niin mahtava. Näillä palvelukodeilla työntekijät kiittelivät nuorten intoa tulla esiintymään heidän asiakkailleen ja tämä helpottaa työntekijöitä, kun heidän ei tarvitse keksiä ohjelmaa sille päivälle. Tämän tyyppinen toiminta edesauttaa vanhuk-
sia ja vammaisia voimaantumaa ja virkistymään. Seurakunnan pappien ja diakonien työ helpottuu, kun nuorisotyönohjaaja voi jakaa diakoniaa työtä, osallistamalla nuoria diakoniantyöhön.

Joulukuussa olimme isosten kanssa Tervalepikon mökillä, viettämässä rentouttavaa retki vuorokautta. Opetusohjelmaa meillä ei siellä ollut, nautimme vain toistemme seurasta. Mökillä isokset kirjoittivat noin 30 joulukorttia, joihin vastaanottajaksi laitettiin ”Sinulle” ja antajaksi ”Seurakunnan nuoret”. Nämä kortit isokset jakoivat kuntalaisten postilaatikoihin sattumanvaraisesti. Tästä saimme ihmisiltä muutaman suullisen palautteen, kuinka kortti oli lämmittänyt sydäntä. Teko oli pieni, mutta vaikutus oli iso. Toiminta oli helppo ja mukava tapa toteuttaa.

Maarit kävi pitämässä pääsiäishartauden yhden isosen kanssa vammaisten ryhmäkodilla maaliskuussa. Hartaushetki oli onnistunut, ja saimme kiitosta siitä. Nuori oli oikein vaikuttunut siitä, miten vammaiset tykkäävät meidän pitämästämme hartaudesta. Seurakunnan hengellisen työntekijät ovat kiitelleet myös, kun nuorisotyönohjaajana vien nuoria näihin paikkoihin käymään. Se auttaa diakonin ja pappien työtä siinä mielessä, ettei heidän tarvitse käydä niin usein kyseisissä paikoissa. Samalla vanhukset ja vammaiset saavat nähdä nuoria ja kokea heidän läheisyytensä.

Nuorten käydessä näissä hoitolaitoksissa, saattaa heillä herätä ajatuksia tulevasta ammattista. Nuoret eivät menisi itsekseen vastaavanlaisiin laitoksiin, elleivät omat vanhemmat tai tutut ole työssä näissä paikoissa. Isoskoulutuksen tiimoilta voidaan tämä mahdollisuus tarjota heille.

Jeesuksen vertauksessa laupiaasta samarialaisesta (Luuk. 10:25–37) moni kulkee apua tarvitsevan ohi, mutta samarialainen pysähtyy auttamaan. Hän ymmärtää, ettei ihmistä ole luotu huolehtimaan vain itsestään ja omista tarpeistaan, vaan elämään yhdessä toisten kanssa ja kantamaan vastuuta toisesta ihmisestä. Jeesuksen kehoitus ”Mene ja tee sinä samoin” ohjaa ihmistä kulkemaan toisen rinnalla, näkemään hänen näkökulmansa ja avuntarpeensa. (Pruuki 2008, 227.)

Tiina Hovattala-Saatsi oli isoskoulutusta käsittelevällä viikonloppuleirillä Joensuussa, minkä aiheena olivat erityisesti vuorovaikutustaidot. Leirille osallistui vain Joensuun evankelisluterilaisen seurakunnan isokset. Isosia osallistui leirille noin kolmekymmentä. Ohjaajina oli kaksi nuorisotyönohjaajaa, diakoni ja yksi avustaja. Leiri alkoi perjantai-iltana ja päättyi sunnuntaina puolenpäivän aikaan. Ensimmäisen illan teemana oli iltaohjelma. Teoriatiedon avulla käytiin läpi millainen on hyvä iltaohjelma, milloin ja miten

on hyvä lopettaa meneillään oleva leikki. Leikkien lomassa laulettiin tuttuja rippikoulu-
lauluja laulukirjasta. Ilta päättyi luonnollisesti iltahartauteen.

Lauantain aamuhartauden olivat suunnitelleet isokset itse. Isokset pitävät hartauksien
suunnittelusta ja toteutuksesta. Leirin teemana olivat vahvasti rukoushelmet ja niiden
käyttö. Aamuhartaus oli toteutettu juuri rukoushelmien avulla. Jokaiselle isokoulutet-
tavalle oli annettu henkilökohtainen keskustelu-aika leiriohjaajan kanssa. Keskustelun
tarkoituksena oli kysellä nuoren kuulumisia ja antaa jokaiselle nuorelle omaa aikaa.
Käytyt keskustelut olivat mielenkiintoisia, ja niiden aikana sai kuulla nuorten omia aja-
tuksia ja tuntemuksia sillä hetkellä. Nuoret kertoivat kevään opiskelusuunnitelmistaan ja
omista harrastuksistaan.

Iltapäivällä isokset suunnittelivat sunnuntain leirimessun. Isokset jaettiin pieniin tehtävä-
ryhmiin, esimerkiksi saarnaryhmä, jolloin he itse toimittivat sen sunnuntain messussa.
Lauantai-iltana vietettiin iltaa teemalla ”hyvä iltaohjelma”. Pienryhmät saivat myös itse
suunnitella iltaohjelman rungon ja lopuksi käytiin ryhmittäin läpi jokaisen suunnitelma.
Sunnuntaiamu meni tavaroita pakkaillessa ja kotiinlähtöön valmistautuessa. Aamulla
vietettiin leirimessu. Messun jälkeen isosia pyydettiin kirjaamaan palautetta viikonlop-
puleiristä. Leirin jälkeen päätettiin, ketkä pääsevät kesällä rippileirille isosiksi ja ketkä
varhaisnuortenleirille ohjaajaksi. Nuoret pitävät viikonloppuleireistä, joten tämäkin leiri
oli heistä mielenkiintoinen ja onnistunut.

Nuoret ovat osaavia, idearikkaita ja tekevät mielellään itse. Työntekijän ei siis tarvitse
suunnitella kaikkea valmiiksi. Jotkut puitteet ja raamit toiminnalla on toki oltava, mutta
valmiiden toimintamuotojen (kuten Ghangemaker, Yhteisvastuu) ja vaihtoehtojen poh-
jalta nuorten on mahdollista suunnitella itse heitä kiinnostavia toimintatapoja. (Pruuki
2008, 11.)

Nuorisotyönohjaajana on hienoa ollut huomata nuorten oma innostus haluta toimintoi-
hin mukaan. Heillä on ollut hyviä ehdotuksia, mitä he haluaisivat suunnitella ja tehdä.
Syksyllä kun suunnittelimme isosten kanssa tulevaa kautta, pyysin heitä kertomaan toi-
veitaan, kuinka he haluaisivat olla mukana ideoimassa uusia tapahtumia seurakunnassa.

Aika nopeasti selvisi, että heillä on ollut haave saada kehitellä oma kerho, jota he pitäsivät viikoittain itseään nuoremmille. Tähän toimintaan järjestyi tilat seurakuntasalista joka torstaiksi klo 15–19. Isokset jakoivat vastuupäivät keskenään ja suunnittelivat ohjelmaan 7.s ja 8.s luokkalaisille nuorille. Eräs vapaaehtoinen eläkeläisnainen halusi leipoa leivonnaiset ”Isosten kerhoon”, mikä tuli nimeksi kerholle. Näin toimittiin kevätkausi ja alun vähäisen innostuksen jälkeen kävijämäärä vakiintui noin 7 kävijään viikoittain.

Toimintamuoto ei kuulunut varsinaisesti isoskoulukseen, mutta tuki sitä vahvasti. Näin isokset saivat kokemusta ohjaamisesta ja itsenäisesti työskentelystä. Nuorisotyönohjaaja Maarit oli vain taustahenkilönä mukana, eikä vaikuttanut nuorten olemiseen kerhossa. Tämä toiminta huomioitiin seurakunnassa työntekijöiden keskuudessa ja siitä pidettiin. Hauskaa oli myös se, että ennen Isosten kerhoa, seurakuntasalissa toimi ”Lähetys soppi”, jossa kävi vanhempia naisia. Kun he tekivät lähtöä omasta tilaisuudestaan, isokset tulivat järjestelemään omaansa ja näin vanhemmat ja nuoremmat joutuivat samaan tilaan, jossa syntyi hyviä keskusteluita. Nuoret saivat suoran palautteen naisilta, mikä oli aina kiitosta siitä toiminnasta, mitä nuoret tekivät. Tämä koettiin hyväksi kaikkien kannalta, seurakuntalaiset kohtaavat luonnollisesti ilman sukupolvirajoja.

10 EETTISET KYSYMYKSET JA TOIMINNAN ARVIOINTI

10.1 Eettisyys isostoiminnassa

Rippikoulun ja isostoiminnan keskeinen tavoite on, että nuoret kokevat turvallisuutta, pyhyyttä, iloa ja yhteyttä. Rippikoulu ja isostoiminta ovat onnistuneita, kun tämä tavoite toteutuu. Isostoiminnan tulee olla nuorille turvallista kaikilla tasoilla. Se merkitsee yksilön ja hänen rajojensa kunnioittamista kaikilla inhimillisillä tasoilla: fyysisellä, henkiselällä, hengellisellä, emotionaalisella, seksuaalisella ja sosiaalisella tasolla. On itsestään selvää, että seurakunnan toiminnan tulee olla fyysisellä tasolla seksuaalisesti turvallista. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2016, 19)

Turvallinen seurakunta ja isosyhteisö ovat hedelmällinen maaperä nuoren kasvulle. Turvallisuutta rakennetaan monin pienin tavoin, esimerkiksi ystävällisillä katseilla ja huomaavaisuudella. Turvallisessa hengellisessä yhteisössä isosella on myönteisiä suhteita kodin ulkopuolisiin aikuisiin, hän voi oppia eettistä ajattelua ja vastuuta sekä vahvistaa hyvinvointiaan. Samalla kun vahvistetaan hyvää, nuoren hyvinvointiin liittyvät riskit, kuten päihteiden käyttö, vähenee. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2016, 20.)

Kun isonen osallistuu mielekkääseen, tulevaisuuteen kantavaan toimintaan, hän saa monenlaisia rakennusaineita aikuisuuteen – tietoja, taitoja, arvoja, asenteita ja tahtoa. Tutkimuksissa on huomattu, että edellä kuvatun kaltaiseen toimintaan osallistuminen vahvistaa nuoren myönteistä näkemystä omasta pystyvyydestään sekä luottamusta itseensä. Nuorelle kehittyy positiivisia yhteyksiä eri ihmisiin ja instituutioihin. Nuori kasvaa kokemaan myötätuntoa toisia kohtaan ja toimimaan eettisesti kestäväällä tavalla. Nämä yhdessä lisäävät osallistumista ja osallisuuden kokemista omaan elämään, perheeseen sekä yhteiskuntaan. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2016, 65.)

10.2 Toiminnan tarkoitus ja arviointi

Opinnäytetyö-prosessissa mukana mainitut henkilöt ovat esiintyneet anonymieinä. Emme ole valokuvanneet tai ottaneet videotallenteita kenestäkään. Tekemämme palautekysely nuorille, tehtiin anonymisti. Käydyt keskustelut nuorten ja muiden ihmisten kanssa, käytiin ilman nimiä. Meille oli itsestään selvää, että teimme produktin edellä mainitulla tavalla.

Olemme pitäneet yhteistyökumppania ajan tasalla, koko opinnäytetyö-prosessin ajan. Olemme saaneet seurakunnan työntekijöiltä rakentavaa palautetta työn sisältöön liittyen. Hyödynsimme prosessin aikana opinnäytetyöpajoja, muun muassa käytettyjen tietokantojen (ref-works) opettelussa. Ohjaavan opettajan kanssa keskustelimme uuden opinnäytetyön aiheesta, ensimmäisen opinnäytetyö aiheen ollessa liian vaikea meille.

Halusimme tehdä toiminnallisen isoskoulutuksen mallin, jossa diakonia on mukana. Keväällä kun aloitimme työn arvioinnin, mietimme kuinka olimme onnistuneet koulutuspaketin suunnittelussa ja sen toteutuksessa. Nuorisotyönohjaajana toimiva Maarit ja diakonin ammattiin opiskeleva Tiina, olivat tyytyväisiä koulutuksen sisältöön, vaikka kaikkia toimintamuotoja ei ehditty kokeilla. Totesimme, että ammatillisesti kasvua on tapahtunut meissä molemmissa paljon. Nuorisotyönohjaajana Maarit huomasi saaneensa tietoa diakonin työstä, mikä muuten ei olisi ollut tässä mittakaavassa mahdollista. Maarit oli aloittanut työt Sysmän seurakunnassa syksyllä 2015, jota ennen hän ei ollut ollut seurakunnan työssä. Opinnäytetyön tekeminen yhdistettynä nuorisotyöhön mahdollisti toiminnallisen isoskoulutuksen toteuttamisen jo suunnitteluvaiheessa. Ammatillisesti kasvua on tapahtunut koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa, sekä kaikessa nuorten kanssa toimimisessa. Tämä aika on ollut erittäin antoisa.

Toiminnallisen isoskoulutuksen suunnitelman taustalla on halu kehittää isoskoulutusta toiminnallisempaan muotoon ja tutustuttaa nuoret diakoniatyöhön. Toiminnallisilla tehtävillä ja tempauksilla nuoret on helpompi motivoida mukaan toteuttamaan suunnitelmaa. Isoskoulutuksen aikaan nuoret miettivät tulevaisuuttaan ja ammatillisia opintojaan, mihin aikovat suunnata peruskoulun päätyttyä. Näin tuomme heille omaa työtämme tutuksi. Keskeisinä käsitteinä työssämme on Isoskoulutus, nuorisotyö, diakonia, Yhteisvastuu, Mikkelinpäivä, vanhustyö, osallisuus ja vapaaehtoistyö.

Heijastintempaus kuuluu syksyyn, mikä olisi pitänyt tehdä heti isoskoulutuksen alussa, silloin emme olleet ideoinut tätä toimintaa, joten se jää toiseen kertaan. Kyselyn perusteella, nuoret olisivat halunneet sen toteuttaa.

Diakonia- ja lähetyksrasti työskentely tapahtuu viikonloppuleirillä, koska se vaatii aikaa järjestelyyn ja sen läpi viemiseen. Tämä rastityöskentely ei toteutunut tällä vuosikurssilla, koska olimme leirimme jo pitäneet, ennen kuin työskentely keksittiin. Näin ollen sekin jää odottamaan seuraavaa koulutusta.

Kirje kummille ja kummin kanssa yhdessä, esimerkiksi kirkkoon meno, jää myös seuraavaan kertaan. Nuoret pitivät ajatuksesta ja olisivat halunneet toteuttaa tempauksen. Suosittelin, että he voivat itsenäisesti soittaa tai kirjoittaa kummeille ja pyytää kirkkoon kumminsaa.

Toiminnallinen isoskoulutus oli mukava toteuttaa niiltä osin, mitä ehdimme tehdä. Saimme uusia hyviä ideoita tulevaan isoskoulutukseen. Samoin näitä toimintamuotoja voi jalostaa vuosien myötä ja muuttaa itselle ja ryhmälle sopivammaksi. Parasta antia oli nähdä se ilo, minkä nuorten vieminen laitoksiin ja koteihin, sai aikaan vanhuksissa ja vammaisissa. Se että nuoren hartaus tai laulu saa vanhuksen itkemään, on koskettavaa katsella. Tai kun vammaisen pyytää, että hän saa halata nuorta, kertoakseen pitäneensä esityksestä. Nämä kaikki pienet jutut vahvistavat sitä käsitystä, että olemme oikealla asialla. Nuoret olivat itse vaikuttuneita, kuinka tämän kaltainen toiminta voi vaikuttaa heihin itseensä ja muihin ihmisiin.

Keskustelimme nuorten kanssa jälkeenpäin, mitä he pitivät toiminnoista. Osalle tällaisten ihmisten tapaaminen oli uutta ja hieman jopa hämmentävää, mutta kukaan ei pitänyt sitä huonona ajatuksena. Jos nuoren lähipiiriin ei kuulu vammaista ihmistä tai vielä niin vanhaa ihmistä, joka asuu palvelutalossa, he saivat arvokasta oppia tulevaan, kun joskus joutuu menemään vaikka vanhainkotiin tapaamaan isovanhempia.

Teimme isosille palautekyselyn huhtikuussa 2016 (liite 3: palautekysely isosille), jossa kysyimme isostoimintaan liittyviä kysymyksiä. Kyselyyn vastasi yhdeksän nuorta, viisi ensimmäisen vuoden isoskoulutettavaa ja neljä toisen vuoden isosta. Ensimmäisen vuo-

den isoskoulutuksessa olevat nuoret käyvät syksyn ja kevään aikana noin joka toinen viikko koulutuksessa, kun toisen vuoden isokset käyvät puolet tästä määrästä.

Palautekyselystä huomasin hyvin, että ensimmäisen vuoden isoskoulutuksessa olevat nuoret olivat saaneet toiminnallista koulutusta enemmän kuin toisen vuoden isokset. Yhdeksästä nuoresta seitsemän vastasi, että toimintaa ei tarvitse lisätä enempää. Vain kaksi olisi halunnut toimintaa enemmän. Tämä johtuu varmaankin siitä, että toisen vuoden isokset eivät olleet kaikissa toiminnallisissa koulutuksissa mukana, missä ensimmäisen vuoden isokset olivat.

Kohdassa 3 kysyimme: Millaiseen toimintaan osallistuisit? Monen nuoren vastauksen mukaan juuri niitä toimintamuotoja, mitä olimme jo päässeet toteuttamaan, kuten laulua ja hartaushetket vanhuksille ja vammaisille. Diakonia- ja lähetystyön rastiöskentely ei kiinnostanut ketään, johtuen varmaan siitä, ettemme sitä olleet tehneet, eivätkä nuoret tienneet mitä se olisi ollut. Tämä rastiöskentely on selitetty liitteessä 2: Toiminnallinen isoskoulutus materiaalipaketti seurakunnalle.

Kysyimme:

– Kuinka tärkeäksi koet vuorovaikutus- ja ryhmänohjaustaidot?

Vastaus oli kaikilla: todella tärkeäksi.

– Mitä nuoret pitivät käynneistä vammaisten ryhmäkodissa ja vanhain kodissa?

Vastasi 7 nuorta: pidin paljon ja kaksi vastasi: en osaa sanoa.

– Haluatko olla isoskoulutuksen suunnittelussa mukana?

Vastasi 4: haluan. 3: ei osaa sanoa ja 2 vastasi: ei halua.

– Vastasiko isoskoulutus odotuksiasi?

Kaikki vastasivat: kyllä.

11 POHDINTA

Heli Pruuki (2008) kirjoittaa kirjassaan samoja asioita, joita me halusimme korostaa työssämme. Nuoret haluavat toimia erilaisten ihmisten kanssa ja ovat valmiita tutustumaan isostoiminnan kautta vanhuksiin ja vammaisiin ihmisiin. Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että isostoiminta tarvitsee myös diakoniaa ja lähimmäisenrakkauden opetusta, sellaisten ihmisten parissa, jossa nuoret eivät tavallisesti toimi.

Opinnäytetyö oli mielenkiintoinen ja mukaansatempaava projekti. Välillä kuitenkin tuli sellainen tunne, että tämä on ikuisuusprojekti, mikä ei tule päätökseen. Saimme aloitettua isoskoulutus suunnitelman laatimisen vasta loppuvuodesta 2015, koska me vaihdoin syksyn aikana aihetta. Aiheen vaihtamisella on varmasti ollut vaikutusta edellä mainittuihin tunteisiin. Vaikka väsymys välillä nousi pintaan, silti joka kerta kun aloimme jatkaa opinnäytetyön tekemistä, innostus valtasi ja sen tekeminen oli helppoa. Aineistoa työtämme varten oli helposti saatavilla ja toki hyödynsimme työpaikoilla olutta materiaalia.

Yhteistyö Sysmän seurakunnan kanssa oli vaivatonta ja saimme sopimuksen tehtävästä yhteistyöstä melko vaivatta aikaiseksi. Maarit työskentelee Sysmän seurakunnassa ja idea suunnitella samaan seurakuntaan isoskoulutus oli hyvä idea.

Saimme suunnitella isoskoulutuksen ohjelman itsenäisesti. Luetutimme suunnitelmaa ja opinnäytetyötämme seurakunnan työntekijöillä säännöllisesti. Saimme palautetta työstämme ja kehittämisideoita työntekijöiltä koko prosessin ajan. Nuorille tekemämme palautekyselyt säännöllisin väliajoin auttoivat suunnan hiomisessa. Kyselyitä käytiin keskustelemalla heidän kanssaan, sekä yhden kerran teimme lomakekyselyn. Nuorten kanssa käydyt keskustelut olivat opinnäytetyön kannalta tärkeitä ja me hyödyimme niistä paljon.

Yhteistyömme yhdessä oli sujuvaa ja tasapuolista. Oli helppoa jakaa vastualueita toistemme kanssa ja yhdessä oli miellyttävä tehdä opinnäytetyötä. Se, että molemmat kouluttautuvat kirkon eri virkoihin lisäsi mielenkiintoa miettiä, kuinka nämä kaksi aika eri-

laista työalaa voidaan yhdistää. Olemme itse hyvin tyytyväisiä aikaansaamiin toimintamuotoihin, sekä niiden vastaanottoon.

Aihe oli meille luonnollinen ja sen työstäminen onnistui ilman minkäänlaista puristamista. Aihe opinnäytetyöhön syntyi tulevasta viikonloppuleiristä, jossa käsiteltiin isostoimintaa. Tiina kertoi Maaritille, että olisi menossa tällaiselle leirille ja siinä voisi olla sopiva idea kehittää tulevaa opinnäytetyötä. Innostuimme molemmat siitä ja päätimme, että tämä se on, mitä alamme työstämään. Toimintamuotoja oli helppo keksiä ja muotoilla toimiviksi, mutta samalla muunneltaviksi jokaiselle ryhmälle ja seurakunnalle omiin tarpeisiin sopiviksi. Mielestämme asetetut tavoitteet saavutettiin hyvin. Yhteistyökumppanimme Sysmän seurakuntakin oli tyytyväinen meidän asettamiin tavoitteisiin ja suunnittelemamme toiminnot olivat myös seurakunnan mieleen.

Aikataulutukset onnistui oikein hyvin, alussa suunnittelimme julkistavamme opinnäytetyön lokakuun aikana, mutta saimme sen kuitenkin jo valmiiksi elokuun julkistamistilaisuuteen. Kirjoitimme prosessin aikana myös oppimispäiväkirjaa säännöllisesti. Jos aikaa olisi ollut enemmän, emme olisi sitä varmaan hyödyntäneet työn tekemiseen, vaan se olisi ollut loppoaikaa. Meille sopii paremmin työtahti, jossa sai tehdä koko ajan työtä rauhassa, kuitenkin niin, että työ eteni joutuisasti.

Aiemmat tutkimukset aiheesta löytyivät helposti ja ne osoittavat, että nuorten osallisuudella on tärkeä rooli toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Sari Höylän tutkimuksessa tulee ilmi, että on hyvä olla isokoulutukselle edes jonkinlainen suunnitelma olemassa. Laukaan seurakunnalla ei ollut aiemmin ollut suunnitelmaa käytössä lainkaan, minkä ansiosta Sari Höylä teki opinnäytetyönsä. Vaikka opinnäytetöitä isostoiminnasta oli tehty ja tutkittu, jäimme kaipaamaan toiminnallisen opinnäytetyön tarkempaa tutkimista. Diakonian mukana oloa nuorisotyössä ei ole aiemmin tutkittu, tai emme sellaista työtä löytäneet.

Huomasimme tekemästämme palautelomakkeen vastauksista, että nuorilla on omaaloitteisuutta ja intoa olla mukana isokoulutuksen suunnittelussa. Erityisesti palautteissa mainittiin hyväksi ideaksi vanhusten ja vammaisten palvelutalossa vierailut.

Mitä tekisimme nyt toisin, jos aloittaisimme opinnäytetyötä uudelleen? Ainoastaan meille olisi ollut hyötyä siitä asiasta, että me olisimme aloittaneet heti tämän opinnäytetyön syksyllä, jolloin olisimme ehtineet toteuttaa käytännössä enemmän toimintoja. Heijastintempaus jäi kiinnostamaan nuoria ja sitä kysyttiin, voisiko sen toteuttaa? Se toteutuu tulevana syksynä uusien isosten kanssa. Samoin muita toimintoja, jotka jäivät nyt tänä vuonna tekemättä. Rastityöskentely vaatii viikonlopun kestävä leirin ja sitä aiotaan Sysmässä toteuttaa tänä syksynä.

Maarit harmitteli riittävän laajan kirjamateriaalin omaavan kirjaston puuttumista läheltä. Aina kun olisi tarvinnut nopeasti kunnollista materiaalia, sitä ei ollut saatavilla. Lahteen tuli kilometrejä puolitoista sataa, eikä talvikelissä aina ollut järkevää lähteä ajelemaan kirjojen perässä. Monet mielenkiintoiset kirjat tuli selailtua liian nopeasti, mutta onneksi ne ovat muistissa myöhempää, rauhassa lukemista varten.

Tiina on tyytyväinen Joensuun seudun vaarakirjaston palveluun. Materiaalia opinnäytetyötä varten oli helppoa saada, joskin joskus joutui jonottamaan aineistoa. Valitsemamme kirjallisuus oli mielenkiintoista ja teoksia tuli selailtua enemmän kuin mitä lähteisiin tuli käytettyä.

Opinnäytetyön aikana saimme paljon tietoa toisen työmuodosta ja opimme ajattelemaan eri näkökulmasta nuorisotyötä ja diakoniatyötä. Yleensä kaikki työelämään liittyvä uudet asiat toivat hienoja oivalluksia ja innosti miettimään uusia toiminta muotoja, omassa työssä. Ammatillisesti opimme opinnäytetyömme lomassa työelämässä helposti käyttöön otettavia uusia työkaluja sekä ammatillista yhteistyötä. Tulevaisuudessa meidän on helpompi luoda yhteistyötä diakoniatyön ja nuorisotyön välillä.

Jatkotutkimusaiheita voisi olla esimerkiksi, onko isostoiminta innostanut nuoria seurakuntatyöhön, esimerkiksi nuorisotyöhön tai diakonin ammattiin? Tai onko diakoniaa korostava isostoiminta lisännyt kiinnostusta vanhuksia ja vammaisia kohtaan ja ehkä hakeutumaan alalle töihin?

Oma ammatillinen kasvu prosessin aikana voidaan kohdistaa suurimmaksi osaksi tapahtuneeksi uuden työalan alle. Kumpikin meistä sai paljon uutta tietoa toisen työnkuvasta. Meille syntyi uusia ajatuksia ja ideoita miten voimme tulevaisuudessa kehittää kahden

ammattialan välistä yhteistyötä. Diakoniatyö voi olla enemmän mukana nuorisotyössä ja rippikoulutyössä. Laajentamalla diakonin työalaa nuorisotyön suuntaan saadaan vaihtelua diakonin työhön.

Maarit on tehnyt ensimmäistä vuottaan nuorisotyönohjaajan sijaisuutta Sysmän seurakunnassa ja huomannut sen tukevan opinnäytetyötä hienosti. Jotta opinnäytetyössä suunnittelemissamme toiminnallisia kokonaisuuksia voi testata, on ollut tärkeää saada tehdä se omassa työssä. Opinnäytetyö ja nuorisotyö ovat tukeneet toisiaan ja antaneet mahdollisuuksia kehittyä samalla työntekijänä.

Aiemmin en tiennyt diakonityöstä paljoakaan, mutta käynnit diakonille kuuluvissa työpaikoissa, kuten vanhainkoti, on avannut sitä työalaa. Näiden kahden työmuodon yhdistäminen on ollut antoisa kokemus ja aion käyttää sitä jatkossa isoskoulutuksessa. Samalla kun nuoret ovat oppineet diakonityöstä, olen oppinut itsekin näkemään diakonille työn tuomat haasteet. Siinä olisi myös opinnäytetyön aihe, kun tutkisi diakonin työn haasteita.

Diakonin näkemys työskentelystä yhdessä nuorten kanssa on avartavaa ja mielenkiintoista. Diakoniatyön yhdistäminen rippikoulutyöhön minun mielestäni on erinomainen ja hyvä tapa, minkä voisi jopa ottaa käytännöksi.

Taustalla ennen opintojen alkua minulla on ollut vahva ja pitkäkestoinen isoskoulutukseen ja rippikoulutyöhön osallistuminen. Opintojen aikana minulle on herännyt kiinnostus, jos jonakin päivänä hankkisin itselleni vielä kirkon nuorisotyönohjaajan pätevyyden. Aiemmalta ammatiltani olen nuoriso-ohjaaja. Työskentely seurakunnassa on ollut vahvasti esillä jo nuoriso-ohjaaja opintojen jälkeen. Diakoni opinnot olivat selkeä jatkumo tulevaisuuden suunnitelmille työskennellä seurakunnassa.

LÄHTEET

- Bourdieu, Pierre. (toim) 1999. The weight of the world. California: Social suffering in contemporary society. Stanford University Press.
- Diakonia- ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Elomaa, Rauno & Seppälä, Olli 1989. Tilaa!/: nuori aikuinen seurakunnassa. Kimmo Ranttilä (toim.) Sisälähetysseuran oppilaitokset. Helsinki: Kirkon nuorisotyön keskus.
- Haapakoski, Ville 2014. Rippikoulun merkitys nuorten uskonnollisuuteen. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Pieksämäen toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Helin, Matti; Hiilamo, Heikki & Jokela, Ulla 2010. Diakoniatyö: asiakkaan palveluksessa. Helsinki: Edita.
- Helminen, Jari 2006 (toim.) Elämä koettelee, tuki kannattelee – Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa, 7,10,12. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Höylä, Sari 2013. Tosi sopivan omanlainen – Laukaan seurakunnan isokoulutus suunnitelma. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Pieksämäen toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Jääskeläinen, Ilkka 2006. Osallisuus hyvän elämän mahdollistajana - Lapset, nuoret ja perheet seurakuntien tekemässä työssä. Teoksessa Jari Helminen (toim.) Elämä koettelee, tuki kannattelee – Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa, 91–94, 99,100, 107–108, 111–112, 114. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kasmel, Anu & Tanggaard Andersen 2011. Measurement of Community Empowerment in Three Community Programs in Rapla (Estonia). *International Journal of Environment Research and Public Health* 2011, 8, s. 799-817.
- Koskelainen, Hannu 2005. Nuorisotyön käsikirja. Paananen, Terhi & Tuominen, Hans (toim.), 75–76, 78. Helsinki: Kirjapaja.
- Laverack, G. 2007. Health Promotion Practice. Building Empowered Communities. Berkshire: Open University Press.
- Lehtonen, Lauri 2013. Nuoret seurakunnan toiminnan kohteina vai aktiivisina toimijoina? – Nuorten osallisuus seurakunnissa. Diakonia- ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

- Niemelä, Kati 2002. Hyvä rippikoulu – Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Tampere. Kirkon tutkimuskeskus.
- Nokian seurakunta 2016. Isostoiminta. Viitattu 26.2.2016. <http://pappila.fi/nuoret/isostoiminta/>.
- Nuojua, Hannele & Kumlander, Joni 2009. Isosen eväsreppu. Helsinki: Kirjapaja.
- Paananen, Terhi & Tuominen, Hans 2005. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Porkka, Jouko 2004. On kunnia olla isonen – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000- luvun alussa. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Pruuki, Heli (toim.) 2008. Muuta maailmaa: diakonia on kaikkien juttu. Helsinki: LK-kirjat.
- Pruuki, Heli (toim.) 2008. Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: LK-kirjat.
- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: LK-kirjat.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Rouvinen-Wilenius, Päivi 2014. Kohti osallisuutta - mikä estää, mikä mahdollistaa Teoksessa Arja Jämsen & Anne Pyykkönen (toim.) Osallisuuden jäljillä, 66. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys: Saarijärvi.
- Räsänen, Juhani 2014. Voimaantuminen ja elämänpolitiikka – Voimaantumisen resurssiteoria, Uskaltava vastuullisuus, Valinta, optimointi ja kompensointi. Järvenpää: Julkiviestintä.
- Räsänen, Juhani 2002. Voimaantumisen oikeus ja välttämättömyys- ammatillisen voimaantumisen edellytykset ja käytäntö. Järvenpää: Julkiviestintä.
- Siitonen, Juha 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulun opettajakoulutuslaitos, Oulu: Oulun yliopisto.
- Sakasti i.a. Uudistuksen päälinjat. Rippikoulusuunnitelma 2017. Viitattu 26.5.2016. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content237F32>.
- Sakasti i.a. Rippikoulu ja isoset. Viitattu 14.2.2016. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content2C760E>.
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. Diakoniatyö. Viitattu 24.4.2016. <https://evl.fi/evlfi.nsf/Documents/397185B9DADB18B3C22570270045740E>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Mikä on rippikoulu? Viitattu 14.2.2016 <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/0564A2B4BF1DA258C2257027002969F7?OpenDocument&lang=FI>.

- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. Nuorisotyönohjaaja. Viitattu 9.2.2016.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/89817665AEBA5D77C225710E002640F4>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko, 2016. Isoja ihmeitä – Isostoiminnan linjaus 2016. Suomen evankelisluterilaisen kirkon julkaisuja 43. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Särkelä-Kukko, Mona 2014. Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen -mistä puhumme, kun puhumme osallisuudesta? Teoksessa Arja Jämsen & Anne Pyykkönen (toim.) osallisuuden jäljillä, 34–36. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys: Saarijärvi.
- Thitz, Päivi 2013. Seurakunta osallisuuden yhteisönä. Diakonia- ammattikorkeakoulu. Helsinki. Tutkimus.
- Vilén, Marika; Leppämäki, Päivi & Ekström, Leena 2008. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. Helsinki: WSOY.
- Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004. Toiminnallisen opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Helsinki: Tammi.

Liite 1: Isoskoulutuksen teoriaopetustuntien aiheet

Syksy 2015

30.8.2015 Jatkorippikoulu

25.–27.9. 2015 Isosstartti Joutsan Pekkasten leirikeskuksessa, yhdessä joutsalaisten kanssa.

7.10.2015 Mitä odotat isoskoulutukselta?

11.11.2015 Hyvä isonen

18.11.2015 Omatunto

1.12.2015 Joulupolku Ohrasaassa

2.12.2015 Raamattutuntemus, kristillinen usko ja muut maailmankatsomukset

4.–5.12.2015 Tervalepikon mökki-retki yö

16.12.2015 Hartaus, suunnittelu ja toteutus

Kevät 2016

7.1.2016 Palaveri isoskerhosta

20.1.2016 Nuori omalla paikallaan, sopiva toimintamuoto

27.1.2016 Esimerkin tärkeys, ihastuminen

17.2.2016 Bibliadraaman tekeminen

9.3.2016 Kuka minä olen, mitä minusta tulee?

16.3.2016 10-synttärit, isokset mukaan

23.3.2016 Seurakunta osana elämääni

30.3.2016 Tulevat leirit ja haku niihin

13.4.2016 Yhteisvastuu-keräys

20.4.2016 Kasvuni ohjaajaksi

Liite 2: Toiminnallinen isoskoulutus materiaalipaketti seurakunnalle

Perheiden ja työntekijöiden tutustuminen (elo-syyskuu)

Suunnitellaan toiminnallinen päivä-tai iltahetki. Isosen perhe kutsutaan seurakuntatalolle, jossa järjestetään toiminnallinen ilta. Kestoltaan vähintään tunti, mutta mielellään kaksi, jolloin vanhemmat ja työntekijät ehtivät tutustumaan toisiinsa paremmin. Nuoret ovat myös mukana illanvietossa ja mahdollisesti osallistuneet ohjelman suunnitteluun. Osallistujat jaetaan ryhmiin, jokaisessa ryhmässä on aikuisia ja nuoria. Ryhmät kiertävät toiminnallisia, improvisaatiota, keskusteluita kysymyksiä sisältäviä rasteja. Illan päätteeksi nautitaan vielä yhdessä iltapalaa.

Nuori ja kummit yhdessä (syyskuu)

Toiminnan voi sijoittaa lähelle Mikkelinpäivää. Nuori pyytää kumminsa yhdessä kirkkoon. Edellisessä isoskoulutus tapaamisessa on valmistettu kummille enkelikoriste ja kirjoitettu kirje. Kirkkopäivänä nuori ja kummit ovat yhdessä kirkossa, jonka jälkeen he siirtyvät yhdessä kirkkokahville. Päivän teemaan kuuluu yhdessäoloa ja keskustelua kummiuden tärkeydestä nuorelle ja kummille.

Jos nuoren kummi ei pääse paikalle, kummin voi korvata aikuisystävällä, mutta ei omilla vanhemmillla. Kummin korvikkeeksi käy kaverin vanhemmat tai muu sukulainen. Mikäli kummi ei pääse paikalle niin hänelle kirjoitettu kirje postitetaan.

Heijastintempaus (lokakuu)

Syksyn pimetessä nuoret pääsevät jakamaan heijastimia ihmisille markettien sisääntuloissa. Heijastimet voi pyytää lahjoituksena joltakin järjestöltä, esimerkiksi Piplia. Seurakunta voi myös hankkia heijastimet itse.

Heijastimia lahjoittamalla nuoret kohtaavat erilaisia ihmisiä samalla tehden hyvää.

Toimintaa vanhusten ja vammaisten kanssa (joulukuu)

Nuori pyytää vanhusta mukaansa lähtemään kirkkoon pyhänä, jolloin seurakunnassa tarjotaan kirkkokahvit. Nuori käy sovittuna pyhänä hakemassa vanhuksen kotoa. Matka kirkkoon kuljetaan joko kävellen tai jos matka on pitkä, niin käytetään sopivaa kulkuvä-

linettä. Messun jälkeen he menevät yhdessä kirkkokahville, jonka jälkeen nuori saattaa vanhuksen kotiinsa.

Toimintaa vanhusten ja vammaisten parissa voidaan lisätä niin, että käydään yhdessä nuorten kanssa vammaisten- ja vanhainkodilla pitämässä itse suunniteltu hartaus asukaille. Joko ennen tai jälkeen hartauden jutellaan, pelaillaan tai luetaan heille lehtiä. Vietetään yhdessä kiireetöntä aikaa tunti. Mukana vierailuissa on aina ohjaaja.

Helmileiri (helmikuu)

Järjestetään viikonlopun mittainen isokoulutusleiri seurakunnan leirikeskuksessa. Leirin teemoina ovat vuorovaikutustaidot, iltaohjelma ja rukoushelmet.

Perjantai-iltana vietetään iltaohjelma leikkien ja laulaen. Leikkien lomassa lauletaan tuttuja rippikoululauluja. Illan päätteeksi kokoonnutaan yhteen iltahartauteen.

Lauantain aamuhartauden isokset suunnittelevat itse. Se voidaan toteuttaa rukoushelmien avulla. Jokaiselle isokoulutettavalle on annettu lauantaiksi oma henkilökohtainen keskustelu-aika yhdessä työntekijän kanssa. Keskustelujen tarkoituksena on antaa jokaiselle nuorelle henkilökohtaista aikaa ja keskustella nuorelle ajankohtaisista asioista luottamuksellisesti.

Iltapäivällä nuoret suunnittelevat pienryhmissä sunnuntain leirimessun. Isokset jaetaan vastuuryhmiin, esimerkiksi saarnaryhmä.

Lauantai-illan teemana on hyvä iltaohjelma. Pienryhmissä suunnitellaan iltaohjelman runko, joka hyväksytetään ohjaajalla. Ilta päätetään iltahartauteen.

Sunnuntaina vietetään yhdessä leirimessu ja valmistaudutaan kotiinlähtöön. Leirin päätteeksi isosilta kerätään palautetta leiristä.

Yhteisvastuukeräys (helmikuu)

Osallistutaan Yhteisvastuu-keräykseen isosten kanssa. Keräys toteutetaan yhdessä aikuisen kanssa lipaskeräyksenä. Toimintamuotoja voisivat lipaskeräyksen lisäksi olla esimerkiksi myyjäiset, joihin nuoret valmistavat leivonnaisia ja käsitöitä myytäväksi. Nuoret voivat halutessaan myös suunnitella musiikkiesityksen tai näytelmän, jonka jälkeen yleisölle tarjotaan kahvit Yhteisvastuun hyväksi.

Diakonia ja lähetystyön rastipäivä (maaliskuu)

Päivän koulutus teemana on diakonia ja lähetys. Isokset kiertävät ryhmissä kolmella eri rastilla ja tekevät erilaisia tehtäviä. Jokaiselle rastilla viipymiseen on varattu aikaa 40 minuuttia. Seuraavaksi kuvaan rastien sisällöt.

Lähetystyön rasti:

Isosille esitetään Power-point- esitys, minkä avulla heille kerrotaan mitä on lähetystyö ja missä kaikkialla sitä voi tehdä. Toisena Power Point- esityksenä esittelemme kuvia Namibiasta, millaista siellä elämä on, miten siellä hoidetaan esimerkiksi jätehuolto ja millaiset Namibialaisten koulupuvut ovat.

Isokset saavat tehtäväksi muodostaa paloitelluista sanoista kaste- ja lähetyskäskyn. Jokainen lause on kirjoitettu omalla värillään. Väri vinkkiä ei mainita ryhmälle heti alussa, vaan annetaan se vinkkinä jos he eivät meinaa saada lauseita muodostettua.

Samassa tilassa on kolme eri pistettä, joissa voi loppuajan viettää pisteen ohjeiden mukaan:

1. Lajitellaan postimerkkejä aihealueittain; esimerkiksi kesä, talvi, jouluku, ulkomaalaiset, piirroshahmot. Lajitellut postimerkit lähetetään kansanlähetysseuralle, joka huutokauppaa lajitellut postimerkit joka vuosi.
2. Jalkapallo. Tehdään jalkapallo muovipusseista ja narusta. Muovipusseja rytistellään muovipussin sisään ja ommellaan puotinarulla jalkapallon muotoon. Namibiassa ei ole varaa ostaa nahkaisia jalkapalloja, vaan siellä ne tehdään itse. Jokaisen ryhmän ei tarvitse saada palloa valmiiksi, vaan sitä voi jatkaa seuraava ryhmä. Isokset voivat ottaa valmistamansa jalkapallon mukaan kesällä järjestettävälle leirille.

3. Paperikassi. Taitellaan sanomalehdestä pieniä paperikasseja. Pisteellä on liimaa ja juuttinarua. Juuttinarusta tehdään paperikassiin kantokahva. Ihana, ekologinen lahjakassi.

Eriarvoisuus ja Ihmisarvo rasti:

Alussa ryhmä muodostaa piirin. Jokainen esittelee itsensä ja tekee kehollaan etunimensä ensimmäisellä kirjaimella alkavan kirjaimen. Jokainen piirissä olija tekee saman kuin hän joka on esittelyvuorossa.

Esittelyn jälkeen pelataan one step forward-peliä. Jokaiselle jaetaan identiteetti kortti. Pelin johtaja esittää kysymyksiä, joihin jokainen vastaa hiljaa mielessään kyllä tai ei. Jos vastaa kyllä, saa liikkua yhden askeleen eteenpäin. Esimerkki kysymys voi olla: saan itse päättää tulevan aviopuolisoni?

Kun alkaa selviämään paikkaeroja, niin pyydetään esimerkiksi ensimmäistä lukemaan identiteetti kortti. Ohjaaja kysyy myös keskivaiheella ja aivan alkutilanteessa olevilta heidän kortissa ollutta identiteettiään.

Jos ryhmä on suuri (12 henkeä tai enemmän) jakaudutaan kahteen pienryhmään keskustelemaan pelistä ja osallistujien identiteeteistä. Esimerkiksi mille tuntui kun en liikkunut yhtään? Jos ajatellaan omaa elämää, olisitko liikkunut enemmän eteenpäin? Kuvaako harjoite maailmaa? Millä tavalla? Mitkä asiat voivat vähentää maailman eriarvoisuutta?

Lopuksi näytetään psalmin 139 jae 14: "Minä olen ihme, suuri ihme ja kiitän sinua siitä." Pyydetään nuoria ottamaan psalmista valokuva ja jakamaan se sosiaalisessa mediassa, joko instagramissa tai facebookissa.

Jos on vielä aikaa jäljellä, voidaan laulaa yhdessä lasten virsi- kirjasta laulu 167: Siunaa koko maailmaa.

Diakoniatyön rasti:

Rastin alussa on kuvaesitys ja musiikkia soi taustalla. Diakoni esittelee omaa työalaansa Power Point- esityksen avulla. Dioissa oleellisessa osassa on Diakoniatyön tausta, historia, työn kokeemat muutokset ja millaista diakoniatyö on tämän päivän seurakunnassa. Mukaan on liitetty kaksi Raamatun kohtaa, joista ilmenee Diakonian ydin; Mark. 10: 46–52 ja Luuk. 10:25-37. Jakeille valitaan ryhmästä kaksi lukijaa, ja ne luetaan ääneen.

Varsinaisena diakonin viran alkuna mainitaan Apostolien teoissa luvussa 6: 1-7 ja Matt. 20:28.

Lopuksi katsomme Yhteisvastuu-videon, jossa vapaaehtoinen kertoo oman tarinansa, miten autettavasta tuli auttaja.

Lisäksi voit kokeilla myös näitä:

Isosten kerho

Isokset suunnittelevat viikoittain iltapäivisin pidettävän kerhon itseään nuoremmille. Isokset jakavat vastuupäivät keskenään ja suunnittelevat ohjelman kerhoon. Kerholaiset voivat esimerkiksi olla 7- ja 8-luokkalaisia. Kerhossa voidaan tarjota pientä välipalaa. Isokset saavat kerhonohtajamisesta ja itsenäisestä työskentelystä kokemusta. Nuorisotyönohtajan on hyvä olla taustatukena isosille.

Joulukorttien jakaminen

Nuorisotyönohtaja hankkii isosten kirjoitettavaksi nipun joulukortteja. Kortteihin kirjoitetaan joulutervehdys sinä-muodossa. Toivottajaksi voidaan kirjoittaa seurakunnan isokset. Kun kortit on kirjoitettu, isokset voivat jalkautua jakamaan ne sattumanvaraisesti asutusalueen postilaatikoihin.

Liite 3: Palautekysely isosille

Isoskoulutuksen palautekysely

1. Pitäisikö isoskoulutukseen lisätä toimintaa?

Kyllä _____ Ei _____

2. Jos vastasit **Kyllä**, millaista?

3. Millaiseen toimintaan osallistuisit? (ympyröi) Olen osallistunut jo
(ympyröi)

a) Yv- lipaskeräys	a)
b) Vanhuksille suunnatut hartaus- ja musiikkitilaisuudet	b)
c) Vammaisten suunnatut hartaus- ja musiikkitilaisuudet	c)
d) Heijastin tempaus	d)
e) Diakonia- ja lähetystyön rastityöskentely	e)
f) Kirje kummille/ Nuori ja kummi yhdessä	f)

4. Kuinka tärkeäksi koet vuorovaikutus- ja ryhmänohjaustaidot? Ympyröi.

- a) Todella tärkeäksi b) Melko tärkeäksi c) En osaa sanoa

5. Isoskoulutus sisälsi vierailun vammaisten ryhmä- ja vanhainkodille joululaulujen muodossa sekä keväällä piditte hartaushetken heille. Mitä pidit siitä?

- a) Pidin paljon b) En pitänyt lainkaan c) En osaa sanoa

6. Haluatko olla isoskoulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa?

- a) Haluan b) En halua

7. Vastasiko isoskoulutus omia tavoitteitasi ja odotuksiasi?

- a) Kyllä b) Ei

8. Vapaa palaute isoskoulutukseen, kehittämisideoita, ym.
